

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

**EDUSKUNNAN PUHEMIESNEUVOSTON ASETTAMIEN
KANSAINVÄLISTEN VALTUUSKUNTIEN
TOIMINTAKERTOMUKSET**

2018

EDUSKUNNAN PUHEMIESNEUVOSTON ASETTAMIEN
KANSAINVÄLISTEN VALTUUSKUNTIEN
TOIMINTAKERTOMUKSET
2018

HELSINKI 2019

SISÄLLYSLUETTELO

1. TIIVISTELMÄ	3
2. ITÄMEREN PARLAMENTAARIKKOKONFERENSSI	6
2.1 Itämeren parlamentaarikkokonferenssin 27. istunto	6
2.2 Pysyvä komitea	7
2.3 Maahanmuutto ja kotouttamistyöryhmä	9
2.4 Suomen valtuuskunnan kokoukset	10
3. ARKTINEN PARLAMENTAARIKKOKONFERENSSI	11
3.1 Suomen valtuuskunnan toiminta	12
3.2 Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssi Inarissa	14
3.3 Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin pysyvän komitean kokoukset	16
3.4 Pohjoismaiden parlamenttien arktisten delegaatioiden tapaaminen Färnaarilla	17
3.5 Arktinen neuvottelukunta	18
4. PARLAMENTTIENVÄLINEN LIITTO (IPU)	21
4.1 Kevään yleiskokous Genevessä	21
4.2 Syksyn yleiskokous Genevessä	23
4.3 Parlamentaarinen YK-kuuleminen	25
4.4 Alueellinen yhteistyö	26
4.4 Suomen IPU-ryhmän muu toiminta	27
5. NATON PARLAMENTAARINEN YLEISKOKOUS	29
5.1 Kevätkokous Varsovassa	29
5.2 Nato-parlamentaarikot Helsingissä	30
5.3 Syyskokous Halifaxissa	31
5.4 Transatlanttinen foorumi Washington D.C.:ssä	32
6. VÄLIMEREN UNIONIN PARLAMENTAARINEN YLEISKOKOUS	33
7. AASIAN JA EUROOPAN PARLAMENTAARINEN KUMPPANUUSKOKOUS	35
Liite Valtuuskuntien jäsenyydet 2018	

1. TIIVISTELMÄ

Eduskunnassa toimii yhdeksän kansainvälisten järjestöjen toimintaan liittyvää valtuuskuntaa. Nämä ovat Pohjoismaiden neuvoston, Euroopan neuvoston, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön, Itämeren parlamentaarikkokonferenssin, Arktisen parlamentaarikkokonferenssin, Aasia–Eurooppa-parlamentaarikkokonferenssin ja Parlamenttienvälisen liiton valtuuskunnat sekä Nato-maiden parlamentaarisen yleiskokouksen ja Välimeren alueen parlamentaarisen yleiskokouksen valtuuskunnat. Näissä valtuuskunnissa on vaalikaudella 2015–2019 ollut jaossa yhteensä 103 paikkaa. Järjestöjen peruskirjassa ja/tai menettelytapasäännöissä on määräykset valtuuskuntien jäsenmäärästä sekä valtakirjojen tarkistamisesta. Edustukset eduskunnan valitsemissa valtuuskunnissa jaetaan eduskuntaryhmien kesken valtasuhteiden ja koon mukaan pääsääntöisesti koko vaalikaudeksi.

Parlamentaarisen monenkeskisen diplomatian kautta kansanedustajat osallistuvat keskusteluun ulkopoliittisista kysymyksistä ja vaikuttavat parlamenttienvälisten järjestöjen kannanottoihin. Kansainvälisillä foorumeilla edustajat edistävät Suomen ulkopoliittisia ja kaupallis-taloudellisia intressejä, tukevat multilateralismin periaatteita sekä luovat hyödyllisiä kansainvälisiä verkostoja. Tällä toiminnalla kansanedustajat ovat mukana edistämässä Suomelle tärkeitä asioita, kuten tasa-arvoa, kestävää kehitystä, rauhanvälitystä ja demokratiaa.

Eduskunnan täysistunto valitsee Pohjoismaiden neuvoston, Euroopan neuvoston sekä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön valtuuskunnat. Niiden toimintakertomukset käsitellään täysistunnossa ja ulkoasiainvaliokunnassa. Puhemiesneuvosto taas asettaa Itämeren parlamentaarikkokonferenssin, Aasia–Eurooppa-parlamentaarikkokonferenssin ja Parlamenttienvälisen liiton valtuuskunnat sekä Nato-maiden parlamentaarisen yleiskokouksen ja Välimeren alueen parlamentaarisen yleiskokouksen valtuuskunnat. Niiden kertomukset on koottu käsillä olevaan asiakirjaan.

Maailman vanhin ja laajapohjaisin parlamenttienvälinen yhteistyöjärjestö Parlamenttienvälinen liitto (IPU) työskentelee ympäri maailmaa parlamentarismia vahvistamiseksi. IPUlla ei ole varsinaista hallitustenvälistä yhteistyöjärjestöä, mutta liitolla on YK:ssa tarkkailijan status ja se toimii läheisessä yhteistyössä YK:n ja sen alajärjestöjen kanssa. Vuoden 2018 lopussa järjestöön kuuluivat 178 maan parlamentit ja 12 liitännäisjäsentä. IPU:n keskeiset teemat ovat vahvat ja edustukselliset parlamentit, sukupuolten välinen tasa-arvo, ihmisoikeudet, kestävä kehitys, rauha ja turvallisuus, nuorten osallistuminen sekä globaali hallinto. Kertomusvuoden aikana liiton yleiskokouksissa näkyivät erityisesti vuoden lopussa hyväksytyt globaalit siirtolaisuus- ja pakolaiskompaktit sekä kestävä kehityksen tavoitteet ja ilmastomuutos.

Suomen aloitteesta perustettu Itämeren parlamentaarikkokonferenssi (BSPC) toimi 1990-luvun alussa Itämeren valtioiden hallitustenvälisen yhteistyön katalysaattorina. Kahdeksan jäsenvaltion parlamenttien, yhdentoista alueellisen lainsäädäntöelimen sekä Euroopan unionin muodostama parlamentaarinen yleiskokous toimii läheisessä yhteistyössä Itämeren alueen hallitustenvälisen neuvoston (CBSS) kanssa. Ahvenanmaan maakuntapäivät toimi vuonna 2018 BSPC:n puheenjohtajana ja järjesti kyseisen vuoden parlamentaarikkokonferenssin. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö avasi elokuussa Maarianhaminassa pidetyn istunnon, johon osallistuivat myös ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen ja valtiosihteeri Paula Lehtomäki. Suomen valtuuskunnan työssä painottuivat erityisesti arvopohjaisen vuoropuhelun, ympäristöyhteistyön ja Itämeren alueen nuorten kanssa tehtävän yhteistyön jatkuvuus.

Sekä BSPC että Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssi toimivat läheisessä yhteistyössä EU:n toimielinten kanssa. Viimeksi mainittuun osallistuvat kahdeksan varsinaisen jäsenmaan lisäksi Euroopan parlamentti ja arktisen alueen alkuperäiskansojen keskeiset järjestöt. Arktisen yhteistyön kannalta vuosi 2018 oli juhluvuosi. Eduskunta sai isännöitäväkseen Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin, ja

Inarissa syyskuussa järjestetyssä tilaisuudessa juhlittiin arktisen parlamentaarisen yhteistyön 25-vuotista historiaa. Suomen toimiessa samaan aikaan Arktisen neuvoston puheenjohtajamaana saivat Suomen edustajat poikkeuksellista näkyvyyttä: Suomen viestit, suomalainen osaaminen ja Arktisen neuvoston puheenjohtajuus kiinnostivat maailmalla laajasti.

EU-maat ja Välimeren eteläpuoliset maat muodostavat 43 jäsenmaan Välimeren unionin. Sen parlamentaarinen yleiskokous antaa parlamentaarisia virikkeitä alueen yhteistyön kehittämiseksi ja esittää kannanottoja Välimeri-kumppanuudesta ja kumppanuussopimusten toimeenpanosta. Lisäksi se antaa poliittisia suosituksia ja julkilausumia Euro-Välimeri-ministerikokousten harkintaan. Järjestön keskeisinä prioriteetteina ovat edelleen poliittisen dialogin edistäminen jäsenmaiden kesken ja käytännönläheisen yhteistyön jatkaminen konkreettisina projekteina esimerkiksi ympäristöalalla. Kertomusvuoden parlamentaarinen yleiskokous järjestettiin puheenjohtajamaassa Egyptissä huhtikuussa 2018. Kokouksen pääaiheena oli terrorismin vastainen taistelu Välimeren ympäristössä.

Kertomusvuonna järjestetty Aasian ja Euroopan välinen parlamentaarinen kumppanuuskokous tarjosi lähes 50:tä maata edustaville parlamentaarikooille foorumin keskustella siitä, miten ilmastonmuutos vaikuttaa talouteen, turvallisuuteen ja pakolaisuuteen. Eduskunnan varapuhemies Mauri Pekkarinen puhui kokouksen pääistunnossa Euroopan maiden edustajana ilmastonmuutoksen aiheuttamista haasteista ja keinoista sen vaikutusten hillitsemiseksi. Useat edustajat korostivat sitä, kuinka globaalit haasteet edellyttävät mantereiden rajat ylittävää yhteistyötä ja entistä tiiviimpää vuoropuhelua.

Suomi osallistuu Nato-maiden parlamentaarisen yleiskokouksen toimintaan Naton rauhankumppanuusmaana yhdessä Ruotsin, Itävallan ja Sveitsin kanssa. Naton parlamentaarisen yleiskokouksen teemoina ovat kertomusvuonna olleet muun muassa hybridisodankäynti, Venäjän toiminta ja tulevaisuus, kauppolitiikka, kotoperäinen radikalisoituminen sekä Pohjois-Korean muodostama uhka maailmanrauhalle. Naton pääsihteeri Stoltenberg korosti kevätistunnossa, että parlamentaarikkojen tuki on välttämätöntä Naton toiminnalle. Syy tähän on selvä: parlamentit päättävät puolustusbudjeteista. Naton transatlanttisten puolustus- ja turvallisuussuhteiden alavaliokunta vieraili Helsingissä kertomusvuonna kesäkuun puolivälissä. Sille esiteltiin Suomen puolustusjärjestelmän perusteita sekä kansainvälistä puolustuspoliittista yhteistyötä. Suomen asema sotilaallisesti liittoutumattomana mutta tiivistä ja monipuolista kansainvälistä puolustusyhteistyötä tekevänä maana kiinnosti parlamentaarikkoja.

Eduskunnassa toimivat kansainväliset yhteistyöverkostot

Vuonna 2006 perustettiin **eduskunnan kansainvälinen foorumi** parantamaan kansainvälisessä yhteistyössä mukana olevien keskinäistä tiedonkulkua ja oikea-aikaisen tiedon saamista sekä nostamaan kansainväliset asiat nykyistä keskeisemmin esiin täysistunnoissa. Puhemiehen koolle kutsumaan foorumiin osallistuvat eduskunnan puhemiehistö, kansainvälisissä järjestöissä toimivien valtuuskuntien puheenjohtajat, ulkoasiainvaliokunnan ja suuren valiokunnan puheenjohtajat sekä tarpeen mukaan muiden valiokuntien edustajat. Kansainvälisen foorumin aiheena toukokuussa 2018 oli yksi Suomen ulkopoliittikan painopisteistä eli rauhanvälitys. Ulkoministeri Timo Soini alusti aiheesta. Sen jälkeen kuultiin ulkoministerin rauhanvälityksen erityisedustajan Jutta Urpilaisen, Etyjin yleiskokouksen rauhanvälityksen erityisedustajan Ilkka Kanervan ja Pohjoismaiden neuvoston rauhanvälitystyöryhmän jäsenen Erkki Tuomiojan kommentit. Kokouksessa puhemies totesi, että kansanedustajien roolia rauhanvälitystoiminnassa tulee vahvistaa, ja ehdotti **eduskunnan rauhanvälitysverkoston** perustamista. Syksyllä pidetyn verkoston perustamiskokouksessa puheenjohtajaksi valittiin edustaja Jutta Urpilainen ja varapuheenjohtajaksi edustaja Ilkka Kanerva.

Nuorten kansanedustajien kansainvälinen verkosto on toiminut vuodesta 2013. Sen tavoitteena on edistää ja vahvistaa parlamentaarisia kontakteja eri maiden nuorten kansanedustajien välillä. Verkostoon kuuluvat vuonna 1976 tai sen jälkeen syntyneet kansanedustajat. Verkoston toiminta painottui kertomusvuonna Venäjään. Verkosto vieraili helmikuussa 2018 Moskovassa liittoneuvoston nuorten edustajien vieraana. Samalla käytiin keskusteluja myös Venäjän parlamentin ylähuoneen puhemiehen kanssa. Marraskuussa ryhmä liittoneuvoston nuoria jäseniä vieraili vastavuoroisesti eduskunnassa. Lisäksi verkoston puheenjohtaja, edustaja Petri Honkonen on tavannut ahkerasti verkoston muiden painopistemaiden edustajia. Vierailuvaihto on osa verkoston pitkäaikaista tavoitetta luoda säännöllistä ja pysyvää vuoropuhelua muiden maiden nuorten kansanedustajien kanssa ja samalla tukea Suomen ulkopoliittisten tavoitteiden toteutumista.

Eduskunnan ihmisoikeusverkosto aloitti toimintansa vuonna 1991. Verkostossa on jäseniä lähes kaikista eduskuntaryhmistä. Ihmisoikeusverkoston puheenjohtajana toimi edustaja Eva Biaudet. Verkosto pyrki myös vuonna 2018 pitämään yllä keskustelua siirtolais- ja pakolaispoliittisista kysymyksistä. Se esimerkiksi organisoி maaliskuussa afganistanilaisten turvapaikanhakijoiden erityisongelmia käsittelevän pyöreän pöydän keskustelun. Vuonna 2018 esillä oli myös Turkin hälyttävä ihmisoikeus- ja sananvapaustilanne, johon ihmisoikeusverkosto otti kantaa julkilausumalla Turkin lääkäriiliiton edustajien helmikuisen pidätyksen yhteydessä. Myös Palestiinan tilanne ja Kiinan ihmisoikeusrikkomukset nousivat esille useampaan otteeseen vuoden aikana.

Eduskunnan globaaliryhmä puolestaan tarjoaa kansanedustajille ja eduskunnan työntekijöille puitteet käydä vapaata kansainvälispoliittista keskustelua sekä saada tietoa ajankohtaisista kansainvälisistä kysymyksistä. Ryhmä toimii yhdyssiteenä kansanedustajien ja kansainvälisten kysymysten piirissä toimivien kansalaisjärjestöjen välillä. Ryhmän puheenjohtajana on toiminut edustaja Satu Hassi. Vuonna 2018 globaaliryhmä järjesti kolme tapahtumaa: Kevätkaudella pidettiin asiantuntijaseminaarit kaupungistumisesta ja terrorismista sekä huumeiden vastaisesta sodasta vaiettuna konfliktina. Syyskaudella globaaliryhmä järjesti yhdessä Reilu kauppa ry:n ja Suomen Lähetysseuran kanssa tilaisuuden yritysvaluain edistämisestä Suomessa.

Gunilla Carlander

kansainvälisten asiain neuvos

2. ITÄMEREN PARLAMENTAARIKKOKONFERENSSI

Vuosi 2018 oli Itämeri-yhteistyön kannalta merkittävä. Elokuussa pidettiin Maarianhaminassa Itämeren parlamentaarikkokonferenssin 27. istunto. Vuosina 2018–2020 Suomi toimii Itämeren suojelukomission (HELCOM) puheenjohtajamaana ja päivittää Itämeren ympäristön suojelun kannalta tärkeän BSAP-toimintaohjelman puheenjohtajuuskautensa aikana. Itämeren parlamentaarikkokonferenssi BSPC on entisestään tiivistänyt kansainvälistä kontakti- ja yhteistyöverkostoaan. Se tekee yhteistyötä sen kannalta keskeisten alueellisten vaikuttajien, foorumeiden ja sidosryhmien kanssa muun muassa ympäristönsuojelun, maahanmuuttajien kotouttamisen sekä tulevaisuuden energia- ja liikenne ratkaisujen puolesta.

Suomen valtuuskunnan työssä painottuivat erityisesti arvopohjaisen vuoropuhelun, ympäristöyhteistyön ja Itämeren alueen nuorten kanssa tehtävän yhteistyön jatkuvuus. Valtuuskunta myös esitteli eri yhteyksissä Suomen Itämeren alueen strategiaa, joka tukee alueen kehittämistä ja YK:n kestävän kehityksen 2030-tavoitteiden saavuttamista. Valtuuskunnan työ jakautui Itämeren parlamentaarikkokonferenssin varsinaiseen istuntoon (parlamentaarikkokonferenssiin) sekä pysyvän komitean, maahanmuutto- ja kotouttamistyöryhmän ja Suomen valtuuskunnan kokouksiin. Suomen valtuuskunnan varapuheenjohtajalle Saara-Sofia Sirénille kuului raportointivastuu Itämeren rehevöitymisestä ja Itämeren suojelukomission toiminnasta, ja edustaja Maria Tolppanen toimi maahanmuutto- ja kotouttamistyöryhmän suomalaisjäsenenä. Suomen valtuuskunta isännöi pysyvän komitean kokouksen toukokuussa Kollilla.

2.1. Itämeren parlamentaarikkokonferenssin istunto

Ahvenanmaan maakuntapäivien järjestämän Itämeren parlamentaarikkokonferenssin 27. istunnon avasi tasavallan presidentti Sauli Niinistö. Istuntoon osallistuivat Suomesta myös ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen ja valtiosihteeri Paula Lehtomäki. Istunto sai kiitettävää näkyvyyttä, ja sillä oli merkittävä profiilinnostoarvo parlamentaarille järjestölle, koska se onnistui kokoamaan merkittävimmät Itämeri-toimijat vuoropuheluun parlamentaarikoiden kanssa.

Tämän lisäksi konferenssin yhteydessä järjestettiin Itämeren alueen nuorten oma huippukokous, jossa etsitään ratkaisuja ja asetetaan tavoitteita Agenda 2030:n ja YK:n 17 kestävyystavoitteen toteuttamiseksi. Sen päätöslauselma esiteltiin istunnossa Itämeri-parlamentaarikoille. Itämeri-parlamentaarikot panivat tyytyväisinä merkille, että kansainvälisistä poliittisista jännitteistä huolimatta Itämeren valtioiden neuvoston jäsenet hyväksyivät Tukholmassa kesäkuussa julkilausuman, jossa peräänkuulutetaan hallitustenvälisen korkean tason Itämeri-yhteistyön jatkamista ja tuetaan neuvoston roolia alueen valtioiden välisen luottamuksen lujittajana.

Presidentti Sauli Niinistö kertoi istunnon avajaispuheessaan Suomen tulevan EU-puheenjohtajuuskauden painopistealueista. Pian kymmenvuotias EU:n Itämeri-strategia on yhä merkittävä Itämeri-yhteistyölle, jota tulisi tehdä kaikilla tasoilla – kansainvälisellä, kansallisella, kunnallisella – sillä Itämeren rehevöityminen ja ilmastonmuutos uhkaavat kaikkia alueen maita yhtä lailla. Ravinteiden ja muovijätteen vähentämistalkoita tarvittaisiin, jotta YK:n 2030-tavoitteet saavutettaisiin Itämeren alueella ja jotta Itämeri-yhteistyö olisi esimerkkinä muille.

Ahvenanmaa, parlamentaarikkokonferenssin puheenjohtajamaa vuosina 2017–2018, esitteli itsehallintoaluetta ja sen historiaa kansainvälisten kriisien rauhanomaisen ratkaisun mallina sekä nosti näkyvästi esille omat ympäristöystävälliset energiaratkaisut, älykkäät energiajakeluteknologiat ja Itämeren alueen uusiutuvaan energiaan liittyvät haasteet. Itämeren alueen hallituksilta toivottiin toimenpiteitä ympäristö- ja matkailuyhteistyön tiivistämiseksi, jotta alueesta syntyisi maailman johtava ympäristöystävällisen matkailualue.

Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Kari Kulmala peräänkuulutti Maarianhaminassa taistelua merten muoviroskaantumista vastaan ja toivoi, että myös Venäjä olisi tässä työssä aktiivisesti mukana. Itämeri-parlamentaarikoiden tulisi vastaisuudessa yhdistää voimansa ja luoda Itämeren alueesta kiertotalousajattelun edelläkävijä. Edustaja Saara-Sofia Sirén esitteli rehevöitymisraporttinsa, jossa todetaan, että Itämeri on kaikesta yhteistyöstä huolimatta yhä maailman saastunein meri. Rehevöityminen on yhä yksi Itämeren suurimmista uhista, ja tahtia sen suojelun kiristämiseksi tulisi kiristää. Itämeren rantavaltiot eivät toteuta puhdistamiseen tähtääviä sopimuksia riittävän tehokkaasti, eivätkä rehevöitymisen torjumistoimenpiteet ole tarpeeksi kohdennettuja. Sirén totesi, että Itämeri-parlamentaarikoiden tulee jatkossakin ottaa voimakkaasti kantaa asiaan ja patistaa kaikkia alueen hallituksia toteuttamaan Itämeren suojelukomission asettamat tavoitteet.

Entinen kansanedustaja Christina Gestrin esitteli Pohjoismaiden neuvostolle raportin, jonka hän oli laatinut Itämeren alueen yhteistyöstä Venäjän kanssa vuoden 2014 jälkeen. Hän nosti raportissa erityisesti esille Pietarin lähellä sijaitsevan Krasnyi Bor -ongelmajätekaatopaikan huonon tilan. Itämeren ympäristöyhteistyötä ja ympäristön tilaan liittyvää tiedonvaihtoa tulee hänen mukaansa jatkaa myös kansainvälispoliittisesti haastavina aikoina. Mikäli näin ei tehdä, heikennetään Itämeren alueen turvallisuutta ja tulevaisuutta. Itämeren alueen hallitusten päämääränä tulisi olla yhteinen sopimus taistelusta ilmastomuutosta vastaan.

Istunnossa hyväksyttiin yksimielisesti kattava 27. loppuasiakirja, Itämeren parlamentaarikkokonferenssin päätöslauselma, jonka suositusten täytäntöönpano lankeaa Itämeren alueen maiden hallituksille sekä Euroopan unionin toimielimille. Puheenjohtajuuskapula siirtyi istunnon päätyttyä Norjalle, joka nostaa vuosien 2018–2019 puheenjohtajuusohjelmansa keskeisimmiksi teemoiksi maahanmuuton ja kotouttamisen, rauhanomaisten naapuruussuhteiden edistämisen (demokraattiset arvot, oikeusvaltio, ihmisoi-keudet, yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille) sekä tulevaisuuden työelämän (työelämän digitalisaatio, integroituminen ja työvoiman liikkuvuus). Seuraava Itämeren parlamentaarikkokonferenssin istunto järjestetään elokuussa 2019 Oslissa.

2.2. Pysyvä komitea

Pysyvä komitea kokoontui kertomusvuonna kolme kertaa. Helmikuussa Brysselissä Itämeri-parlamentaarikot saivat ajankohtaiskatsauksen EU:n Itämeri-strategian tilasta ja Itämeren valtioiden neuvoston Ruotsin puheenjohtajuuskauden tavoitteiden täytäntöönpanosta. Siellä esiteltiin myös Itämeren suojelukomission (HELCOM) tilannekatsaus Itämeren alueen ympäristöyhteistyöstä ja katsaus meneillään olevista EU:n aluerahaston hankkeista Itämeren alueella. Europarlamentaarikko Werner Kuhn esitti pysyvälle komitealle analyysinsä brexitin vaikutuksista EU:n kalastuspolitiikkaan. Edustaja Kulmala esitteli Suomen hallituksen vastaukset viime vuoden päätöslauselmaan ja kertoi valtioneuvoston marraskuussa 2017 hyväksymästä Itämeren alueen strategiasta.

Ennen varsinaista pysyvän komitean kokousta edustaja Kari Kulmala ja Pohjoismaiden neuvoston Itämeri-asioiden vararaportoiija Wille Rydman keskustelivat Euroopan komission makroaluestrategioista vastaavan virkamiehen Peter Schenkin kanssa. Schenk kertoi Interreg-ohjelmista, jotka tukevat Itämeren alueen rajat ylittävää yhteistyötä, ja Euroopan unionin Itämeren alueen strategian nykytilasta. Hän teki selkoa myös turvallisuusyhteistyöstä, joka on etupäässä Itämeren alueen meriturvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja poliisiviranomaisten välistä. Keskustelu Luoteis-Venäjän strategian ja EU:n alueen Itämeri-strategian ympäristötavoitteiden yhteensovittamisesta on tällä hetkellä jäissä. Euroopan komission päätelmiin on kuitenkin kirjattu erillinen maininta siitä, että yksittäisten ihmisten välinen yhteistyö ja korkeakoulu yhteistyö eivät kuulu Venäjän pakotteiden piiriin ja maa on nykyään Interreg-ohjelman

täysjäsen — sopimus Venäjän kanssa allekirjoitettiin joulukuussa 2017. Edustaja Rydman totesi, että ympäristöasioissa tulee jatkaa pragmaattista vuoropuhelua ja yhteistyötä, sillä se voisi olla omiaan lieventämään hieman alueen kiristynyttä turvallisuustilannetta.

Brysselissä keskusteltiin myös Pohjoismaiden neuvoston ja Itämeren parlamentaarikkokonferenssin välisistä synergioista sekä Itämeri-yhteistyön nykytilasta. Keskusteluissa olivat mukana Pohjoismaiden neuvoston kansainvälisistä suhteista vastaava erityisasiantuntija Arne Fogt Bergby, Pohjoismaiden neuvoston Brysselin-edustaja Matilda af Hällström ja Pohjoismaiden neuvoston Itämeri-raportoiija, Silja Dögg Gunnarsdóttir Islannista. Esille nousi huoli Venäjän kanssa tehtävän Itämeri-yhteistyön jatkuvuudesta. Itämeri-parlamentaarikoiden toivottiin myös lisäävän entisestään nuorisoyhteistyötään siten, että myös venäläiset ja valkovenäläiset nuoret olisivat tiiviimmin mukana.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden Itämeri-parlamentaarikot ja europarlamentaarikot pitivät niin ikään oman tapaamisen, jossa pohdittiin Itämeren alueen turvallisuutta ja yhteistyötä brexitin jälkeen. Tämänhetkistä turvallisuustilannetta pidettiin kiristyneenä. Ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteydenpitoa ja yhteistyötä haluttiin lisätä.

Toukokuussa pidettiin Kolilla pysyvän komitean kokous, jossa Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) johtava tutkija Raimo Heikkilä esitteli ympäristökeskuksen toimintaa. Hän kertoi erityisesti Suomen ja Venäjän välisistä rajat ylittävistä hankkeista, joita rahoittavat Suomen ja Venäjän vastuuministeriöt, metsäteollisuuden biotaloudesta sekä keskuksen yhteistyöstä maakuntatasolla ja kansainvälisesti. Heikkilä nosti esille myös vision fossiilipolttoaineista vapaasta, vähähiilisestä Pohjois-Karjalasta, joka kuuluu ns. Hinku-projektin piiriin. Projektin keskeisenä tavoitteena on vähentää hiilidioksidipäästöjä 80 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Tämä on Heikkilän mukaan suuri haaste, mutta mikäli malli menestyy, sitä voidaan markkinoida myös muissa maissa. Erikoistutkija Heli Saarikoski puolestaan esitteli pk-yrityksille suunnattua elinkaariarvointimallia, jotta nämä voisivat tehdä toiminnastaan kestävämpää. Mallia on testattu 30:llä etupäässä cleantech-alalla toimivalla yrityksellä Pohjois-Karjalassa, ja nyt sitä haluttaisiin viedä myös ulkomaille ja soveltaa muillakin aloilla, jotta voitaisiin syventää yritysten ymmärrystä tuotteista ja niiden ympäristövaikutuksista, saada aikaan materiaalisäästöjä ja parantaa kilpailukykyä.

Edustaja Kulmala nosti kokouksessa esille huolensa pragmaattisen ympäristöyhteistyön jatkuvuudesta Venäjän kanssa ja esitteli tässä yhteydessä valtuuskunnan entisen puheenjohtajan ja kansanedustajan Christina Gestrinin Pohjoismaiden neuvostolle laatiman raportin. Myös saimaannorppien suojelusta käytiin keskustelua. Heli Saarikosken mukaan verkkokalastuksen rajoitukset ovat liian yleisiä ja saattavat käsittää sellaisiakin alueita, joilla saimaannorppia ei tavallisesti esiinny. Hän korosti lähestymistapaa, jossa yhdistyy paikallisen tiedon hyödyntäminen ja lainsäädännön joustavuus sekä lainsäädännön laadun valvonta, joilla tuettaisiin älykkäämpää kalastusta (*smart fishing*).

Marraskuussa Norjan Trondheimissa pidetty kokous oli Norjan BSPC-puheenjohtajuuskauden ensimmäinen. Pysyvä komitea kuuli Trondheimissa asiantuntijoita ja keskusteli miehittämättömistä laivoista, laivojen sähköistämisestä, uusiutuvasta merienergiasta sekä merten puhdistamisesta. Edustaja Kulmala toivoi lisää keskustelua merten puhdistamisesta ja jatkotoimenpiteitä merten muoviroskaantumisen torjumiseksi. Itämeren maat voisivat tehdä entistä tiiviimpää yhteistyötä asian hyväksi, sillä jos Itämeren alueen maat löytäisivät hyvän alueellisen yhteistyömallin käsitellä maailmanlaajuisia ongelmia, joka on monilla merialueilla huomattavasti pahempi kuin Itämerellä, voisi BSPC markkinoida malliaan ja parhaita käytäntöjään muillekin merialueille ja alueellisille järjestöille samaan tapaan kuin rehevöitymisen torjunnassa on tehty. Kulmala nosti esille myös sen, että Välimeren unionin parlamentaarinen edustajakokous

on toivonut BSPC-tarkkailijajäsenyyttä ja tiedonvaihdon ja yhteistyön tiivistämistä esimerkiksi maahanmuutto- ja kotouttamiskysymyksissä.

2.3. Maahanmuutto ja kotouttamistyöryhmä

Maahanmuutto- ja kotouttamistyöryhmä (2017–2020) piti vuoden 2018 ensimmäinen kokouksensa maaliskuussa Tukholmassa. Itämeren valtioiden neuvoston apulaisjohtaja Bernd Hemingway loi kokouksen avauspuheenvuorossa katsauksen Itämeren alueen hallitustenväliseen maahanmuutto- ja kotouttamistoimintaan. Hän totesi, että neuvosto on erittäin sitoutunut maahanmuutto- ja kotouttamistyöhön, ja viittasi Varsovan (2016) ja Reykjavikin (2017) julistuksiin. Niissä kiinnitetään huomioita maahanmuuttokysymyksiin, jotka ovat järjestön painopistealueita läpileikkaava aihe ja osa valtioiden sosiaali-, terveys-, ulko-, kehitysapu- ja turvallisuuspolitiikkaa. Tämä on myös haaste, koska aihetta on sen laajuuden takia vaikeaa käsitellä hallitustenvälisessä yhteistyössä. Yleensä sen katsotaan kuuluvan sisäministerien toimenkuvaan. Hemingway nosti esille maahanmuuttoasioiden yhden luukun ratkaisun, joka esitettiin Helsingin pehmeän turvallisuuden konferenssissa toukokuussa 2017, sekä kotouttamisesta vastaavien tahojen vuoropuhelufoorumien tarpeellisuuden. Hän katsoi myös, että kansalaisyhteiskunnalla voisi olla merkittävämpi rooli maahanmuuttajien kotouttamisessa. Pehmeän turvallisuuden näkökulmaa ja mahdollisia turvallisuusuhkia on myös voitava pitää esillä maahanmuuttokeskustelussa. Valtion suvereniteetin, maahanmuuttajien oikeuksien ja kantaväestön oikeuksien tulisi olla tasapainossa. Rajaviranomaisten koulutus on tärkeää ihmiskaupan uhrien, ihmissalakuljetuksen ja pakotetun siirtolaisuuden kitkemisessä. Helsingin kokouksessa nousi esille idea paikallisen, kansallisen ja Itämeren alueellisen maahanmuutto- ja kotouttamisstrategian laatimisesta. Edustaja Tolppanen korosti erityisesti sosiaalisen kotouttamisen ja työharjoittelun tarvetta. Hän totesi, että Suomessa työnhakijan ulkomaalaistaustainen nimi on valitettavan usein este maahanmuuttajien työllistämisessä, olipa heillä kuinka hyvä koulutustausta tahansa.

Kokouksessa ryhmälle valittiin uusi puheenjohtaja, ruotsalainen kansanedustaja Pyry Niemi. Ruotsin maahanmuuttoviraston kansainvälisen osaston asiantuntijat Marco Roman Loi ja Björn Bergström esittelivät viraston toimintaa ja loivat katsauksen Ruotsin maahanmuuton historiaan ja nykytilanteeseen. Per Aldskogius Ruotsin työ- ja elinkeinoministeriöstä kertoi työryhmän jäsenille kotouttamis- ja työllistämistrategioista, ja Solnan apulaiskaupunginjohtaja Arion Chrysafis esitteli osaltaan kunnan onnistuneita kotouttamiskäytäntöjä ulkomailla syntyneiden työllistämisessä. Ruotsin urheilun keskusliiton Lille-mor Lindell esitteli parlamentaarikoille paikallisten urheilukerhojen kotouttamistoimintaa ja käytäntöjä. Keskusteluissa nousi esille myös menestyvien ruotsalaisten ulkomaalaistaustaisten urheilijoiden merkitys positiivisina roolimalleina maahanmuuttajille.

Työryhmän kesäkuun kokouksessa Ninna Nyberg Sørensen Tanskan ulkopoliittisesta instituutista (DIIS) esitteli maahanmuuttoa koskevan raporttinsa. Siinä todettiin, että maahanmuuton ja muuttovirtojen syyt ovat moninaiset. On tiedostettava, että myös monet ihmiset lännessä harkitsevat muuttoa toiseen maahan. Tosiasia on, että kehittyvät maat ovat yhä suurimpien pakolaisvirtojen isäntämaita eivätkä integrointimekanismit lännessä pitemmällä aikavälillä kykene enää vastaanottamaan suurempia pakolaisvirtoja. Hän nosti esille myös, mitä vaaroja suurempien pakolaismäärien keskittäminen konfliktialueiden lähelle voi aiheuttaa. Tanskan ulkopoliittisella instituutilla on meneillään myös projekti, joka käsittelee Itämeren alueen turvallisuusverkostoa (DIIS Baltic Sea Initiative). Edustaja Veiko Spolitis Latviasta piti Baltian maiden maahanmuuttotilanteesta alustuksen, jossa hän arvioi, että Baltian maissa nykyinen maahanmuuttovastaisuus kumpuaa osittain Baltian maiden miehityksestä.

Joulukuussa Kielissä maahanmuutto- ja kotouttamistyöryhmä totesi, että se pitää tervetulleena Marra-kechissa aiemmin hyväksyttyä globaalia sopimusta turvallisesta, järjestelmällisestä ja jatkuvasta muuttoliikkeestä ja että se tulisi kantamaan oman kortensa kekoon seuraamalla sopimuksen täytäntöönpanoa

Itämeren alueella. EU:n Itämeren alueen strategian koulutus- ja politiikka-alan koordinaattori Sabine Hahn Hampurin ammattiopisto- ja jatkokoulutusinstituutti HIBB:stä kertoi strategian uudesta lippulaiva-hankkeesta, jolla pyritään parantamaan maahanmuuttajien kotouttamista esimerkiksi koulutus-, tutkimus- ja työllistämistoimien avulla. Euroopan kantaväestö ikääntyy ja tietyt alat kärsivät jopa työvoimapulasta. Tämänkin takia hankkeen keskiössä on maahanmuuttajaväestön osaamispotentiaalin tunnistaminen. Ikääntyvän väestön, maahanmuuttajavirtojen ja uusien työpaikkojen täyttämisen välillä vallitsee epäsuhta, jota pyritään purkamaan syventämällä maahanmuuttajien koulutus- ja työelämätaitoja sekä lisäämällä Itämeren alueen maiden viranomaisten välistä yhteistyötä ja tietoisuutta. Turun kaupungin sivistystoimialan hallinnon Matti Mäkelä kertoi Itämeri-parlamentaarikoille Turun talouskasvusta ja alueelle lähiaikoina syntyvistä arviolta 20 000–30 000 uudesta työpaikasta, joista osa pyritään täyttämään maahanmuuttajataustaisella työvoimalla. Kaupunki pyörittää parhaillaan School to Work -hanketta ja tiedonjakofoorumia uusien pakolaisten kotouttamiseksi. Turku tekee yhteistyötä ja jakaa parhaita käytäntöjä myös muiden kumppaneiden kanssa. Hankkeen ansiosta pakolaisille tarjotaan mentorointia ja työharjoittelua. Mäkelä toivoi, että projektin parissa syntynyttä osaamista voitaisiin jakaa ja yhteistyöpohjaa laajentaa entisestään. Panostukset maahanmuuttajien kouluttamiseen ja heidän osaamispotentiaalinsa tehokkaampaan valjastamiseen yhteiskunnan ja työyhteisön hyväksi tukisivat Suomen menestystarinan jatkumista.

2.4. Suomen valtuuskunnan kokoukset

Suomen valtuuskunnan helmikuun kokouksessa Itämeri-suurlähettiläs Erja Tikka esitteli valtioneuvoston marraskuussa 2017 päivitetyn Suomen Itämeren alueen strategian. Tikka korosti, että Itämeri-parlamentaarikot ovat prosessissa kumppaneita, jotka edistävät omalla työllään strategian tavoitteiden toteuttamista. Hän totesi, että EU:n Itämeren alueen strategiassa on Suomen kannalta keskeisintä turvata Itämeren alueellisen yhteistyön eli Interreg-rahoituksen jatkuminen ja korottaminen tulevana rahoituskautena.

Johtava asiantuntija Kristina Pingoud kertoi Itämeren valtioiden neuvoston Ruotsin puheenjohtajuuskaudesta, jonka keskeisinä teemoina ovat YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden tukeminen Itämeren alueella sekä Itämeri-yhteistyön jatkuvuus. Itämeren alueen ulkoministerit kokoontuivat kesäkuussa 2017 Reykjavikissa ensimmäistä kertaa sitten Ukrainan kriisin. Siellä Itämeren valtioiden neuvoston maat hyväksyivät yhteisen julkilausuman Itämeri-yhteistyön jatkumisesta. Tämän lisäksi on neuvoston aloitteesta joulukuussa 2017 perustettu niin sanottu viisaiden ryhmä, joka pohtii Itämeri-yhteistyön tulevaisuutta vuoden 2020 jälkeen ja koostuu muun muassa akateemikoista, poliitikoista ja liike-elämän edustajista. Suomea ryhmässä edustaa Astrid Thors ja EU:ta Petteri Vuorimäki.

Suurlähettiläs Pekka Orpina kertoi valtuuskunnalle hallituksen kannoista Nord Stream 2 -hankkeeseen (NS2). Linjauksissa, jotka esitettiin pääministeri Sipilän lokakuussa 2016 eduskunnalle antamassa kirjallisessa vastauksessa, ei ole tapahtunut muutoksia. Suomen näkökulmasta noin kymmenen miljardin euron hanke on lähtökohtaisesti kaupallinen. Lupaprosessien osalta Suomi käsittelee hanketta pitkälle samoin kuin Nord Stream 1 -hanketta ja korostaa voimassa olevan lainsäädännön ja hyvän hallinnon noudattamista.

Valtuuskunnan toukokuun kokouksessa ympäristöneuvos Saara Bäck ympäristöministeriöstä esitti katsauksen Itämeren ajankohtaiseen tilanteeseen ja Suomen puheenjohtajuuskauden tavoitteisiin. Itämerellä on tällä hetkellä esimerkiksi merenkulusta ja ympäristöongelmista johtuvia paineita. Suomen puheenjohtajuuskaudelle osuu myös Itämeren toimintaohjelman uudistus, jonka viimeisin versio on vuodelta 2007. Uudistuksen painopiste on Agenda 2030:n sitominen mukaan Itämeren suojelun toiminta-

suunnitelmaan (BSAP). Ajankohtaisina teemoina ovat Itämeren valuma-alueen toiminnot ja kuormituksen ehkäiseminen, veteen liittyvien EU-direktiivien huomioon ottaminen (mm. vesipuitedirektiivi ja meristrategiadirektiivi) sekä vierasainneiden valumat Itämereen. Suomen puheenjohtajuuskauden tavoitteita ovat kuormituskaton määrittäminen ja kiertotalousnäkökulman vahvistaminen. Tavoitteena on sitoa kestävän kehityksen tavoitteet, erityisesti tavoitteet SDG14 ja SDG6, osaksi Itämeren suojelun toimintasuunnitelmaa. Tavoitteena on myös osoittaa ilmastonmuutoksen ja meren yhteys toisiinsa nykyistä vahvemmin ja tuoda esille Itämeren roolia esimerkiksi hiilinieluna. Katsauksessaan Bäck toi esiin myös merien muovittumisen ja elohopeaongelman. Elohopea päättyy Itämereen kaukokulkeutumina.

Itämeren parlamentaarikkokonferenssin entinen puheenjohtaja Christina Gestrin esitteli Pohjoismaiden ministerineuvostolle Itämeren alueen ympäristöyhteistyöstä laatimaansa raporttia. Kattava raportti valotti muun muassa Venäjän kanssa tehtyä Itämeri-yhteistyötä. Vuoden 2014 talouspakotteet ovat valitettavasti kohdistuneet myös ympäristöhankkeisiin. Yhteistyössä ovat olleet tärkeitä henkilökohtaiset kontaktit venäläisiin edustajiin ja toimijoihin, mutta nyt moni venäläisistä on jäämässä eläkkeelle. Suomi on sitoutunut pakotteisiin, ja Suomen on vaikea tehdä aloitteita Itämeri-yhteistyöstä eri poliittisissa toimielimissä. Gestrin käsittelee raportissaan toimenpide-ehdotuksia. EU:n tulisi tulkita Venäjä-pakotteita siten, että eurooppalaiset ja pohjoismaiset rahoituslaitokset voisivat jatkossa osallistua ympäristöhankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen Venäjällä. Itämeren valtioiden neuvoston ja HELCOMin tulisi tehdä Itämerelle oma toimintaohjelma ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Gestrin toivoo myös, että Itämeren alueesta tehtäisiin kiertotalouden ja kestävän kehityksen pilottialue.

Ulkoasiainneuvos Helena Tuuri ulkoministeriön pohjoisen Euroopan yksiköstä aloitti Suomen uutena Itämeri-suurlähettiläänä syyskuussa. Valtuuskunnan marraskuun kokouksessa hän kertoi työstään ja tavoitteistaan. Myös johtava asiantuntija Kristina Pingoud samasta yksiköstä osallistui kokoukseen. Suurlähettiläs Tuuri totesi, että EU:n Itämeren alueen strategian toimeenpano-ohjelmaa ollaan uudistamassa. Tavoitteena on saada se valmiiksi syksyn 2019 aikana, kun Suomella on EU-puheenjohtajuus. Saksan ja Ruotsin hallitustilanteet ovat vaikuttaneet prosessiin. Tällä hetkellä käsitellään tulevia rahoituskehyksiä. Tulot tulevat pääasiassa Interreg- ja rakennerahastovaroista. Haasteena on eri rahoitusinstrumenttien hajanaisuus, sillä monimutkaiset hakuprosessit hidastavat projektien rahoitusta. Interreg-rahoituksessa on uhkana Suomen osuuden pieneneminen ja alueellisen painoarvon väheneminen. Aiemmin alueilla oli paremmat mahdollisuudet itsenäiseen toimintaan, mutta nyt Bryssel määrittää prioriteetit. Varapuheenjohtaja Saara-Sofia Sirén totesi rahoituksen olevan pirstaleista ja koordinoinnin liian vähäistä, mikä heijastuu jo lopputulokseen. Kristina Pingoud kertoi, että Itämeren valtioiden neuvoston Ruotsin puheenjohtajuuskauden päätöskokoukseen ei saatu kaikkia ulkoministereitä koolle käsittelemään tulevaisuusraporttia. Visioryhmän puheenjohtajana toimii Petteri Vuorimäki. Raportissa, jossa on seitsemän suositusta, pohditaan, kuinka relevantti Itämeren valtioiden neuvosto on.

3. ARKTINEN PARLAMENTAARIKKOKONFERENSSI

Vuosi 2018 oli arktisen yhteistyön kannalta juhluvuosi. Eduskunta sai isännöitäväkseen Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin, joka pidettiin syyskuussa Inarissa ja jossa juhlittiin arktisen parlamentaarisen yhteistyön 25-vuotista historiaa. Suomi toimi samaan aikaan Arktisen neuvoston puheenjohtajamaana, ja näin ollen Suomen edustajat saivat poikkeuksellista näkyvyyttä: Suomen viestit, suomalainen osaaminen ja Arktisen neuvoston puheenjohtajuus kiinnostivat maailmalla laajasti.

Arktisen valtuuskunnan työ jakautui valtuuskunnan omien kokousten, Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin sekä sen pysyvän komitean kokouksiin. Pohjoismaiden parlamenttien arktiset edustajat

tapasivat jälleen, vuoden tauon jälkeen. Lisäksi valtuuskunnan jäsenet osallistuivat arktisen neuvottelukunnan kokouksiin.

3.1. Suomen valtuuskunnan toiminta

Suomen valtuuskunta kokoontui kertomusvuonna kolme kertaa – maaliskuussa, kesäkuussa ja syyskuussa – puheenjohtaja Katri Kulmunin johdolla. Maaliskuun kokouksessa keskusteltiin arktisen alueen infrahankkeista, Suomen puheenjohtajuuskaudesta Arktisessa neuvostossa sekä vienninedistämistyöstä pohjoisilla alueilla. Kokouksessa olivat kuultavina liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner, suurlähettiläs Aleksi Härkönen sekä Pekka Pokela Gaia Consultingista.

Ministeri Anne Berner on ollut aloitteentekijänä Jäämeren rataa koskevan Suomen ja Norjan yhteisen selvityksen valmistelemisessa. Bernerin mukaan haussa on laajempi ratkaisu, joka kytkisi Suomen rata-verkoston osaksi Eurooppaa. Suomen linjana on ollut, että yhteys Jäämerelle olisi osa Euroopan liikenteen TEN-T-ydinverkkoa, sillä tarkoitus ei ole yhdistää pelkästään Suomea Jäämerelle vaan koko Eurooppa etelä-pohjoissuunnassa. Jäämeren ratahanke on yhdistetty tältä osin laajempaan liikenteen tulevaisuuden visiointiin. Tallinnan-tunnelin osalta ministeri totesi, että meneillään on viiden linjauksen selvitys. Tavoitteena on selvittää, miten tämä kokonaisuus olisi toteutettavissa ja mitkä sen kustannukset olisivat. Ministeri Berner puhui myös koilliskaapelihankkeesta ja totesi, että siinä vastuu on siirtynyt Cinialle ja nyt selvitetään hankkeen kaupallista toteutettavuutta. Optimistilanteessa hanke voitaisiin käynnistää vuosina 2019–2020. Nyt on tärkeää selvittää, miten hanke voitaisiin kaupallisesti toteuttaa ja saadaanko yritykset ja rahoittajat siihen mukaan. Poliittisella tasolla ei ole nähtävissä ylipääsemättömiä esteitä.

Arktisesta yhteistyöstä puhuttaessa ministeri Berner korosti Arktisen neuvoston prioriteetteja liikenne- ja viestintäministeriön vastuualueella. Ministeriö on mukana meteorologisessa yhteistyössä, yhteyksien kehittämisessä sekä meriturvallisuuden ja ympäristöystävällisyyden edistämässä. Myös autonominen merenkulku on Suomen kannalta kiinnostavaa. Ministerin mukaan kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n polaarikoodin voimaansaataminen on keskeisiä tavoitteita Suomelle. Tietoliikenneyhteyksien osalta Suomen tavoitteena on arktisen alueen satelliittinavigoinnin parempi hyödyntäminen. EU:n satelliittihankkeet eivät nykyisellään takaa Suomelle täyttä kattavuutta, ja tämä aiheuttaa kilpailuhaittaa. Arktisen alueen yhteistyön kehittämisen osalta ministeri Berner korosti samoin juuri satelliittiyhteistyön ja satelliittinavigoinnin kehittämisen merkitystä, koska paikantaminen on tärkeää niin liikenteen kuin viestinnän turvallisuuden kannalta.

Myös Kiinan asema ja rooli arktisella alueella herätti keskustelua. Edustaja Kari Kulmala muistutti raide-liikenteen Itä-Suomesta Kiinaan jo alkaneen ja tiedusteli ministerin näkemyksiä siitä, miten tässä kilpailussa voitaisiin menestyä. Berner totesi tämän riippuvan yrityksistä itsestään eli siitä, miten ne valitsevat kuljetukset ja millaiseksi kuljetuskustannusten hintarakenne muuttuu. Puheenjohtaja Kulmuni kiinnitti huomiota Kiinan ja Venäjän välisiin suhteisiin arktisella alueella. Jääsilkkitien (*Polar Silk Road*) osalta Kiinan pyrkimykset ovat näyttäneet osin ristiriitaisilta Koillisväylää koskevien Venäjän linjausten kanssa. Mailla on joitain yhteisiä taloudellisia intressejä alueella, sillä Kiina rahoittaa Venäjän arktisia hiilivety-hankkeita. Toisaalta Venäjä on vuosien ajan pyrkinyt kehittämään Koillisväylää kansallisena merireittinä ja mailla on eri tulkinnat väylän liikennöinnin kansainvälisoikeudellisista perusteista.

Perämeren TEN-T-suunnitelmien osalta keskusteltiin liikenneyhteyksien kehittämisestä Ruotsin kanssa. Haasteena on saada Ruotsi mukaan verkoston kehittämiseen. Berner ilmoitti keskustelewansa asiasta ruotsalaisen kollegansa kanssa. Samalla Berner osoitti pyynnön edustajille ylläpitää yhteyksiä ruotsalaisten puolueiden kanssa, jotta yhteisymmärrys liikenneinfrastruktuurin kehittämisestä saavutettaisiin.

Ruotsi toivoo, että Suomi pystyisi paremmin ylläpitämään ja kehittämään jo olemassa olevaa verkostoa. Vasta sen jälkeen Ruotsi olisi valmis lisäämään omia panostuksiaan.

Pekka Pokela Team Arctic Finlandista taustoitti valtuuskunnalle suomalaisten yritysten yhteistyötä arktisella alueella. Ajatuksena on ollut yhdessä tarjota kokonaisvaltaisia ratkaisuja sen sijaan, että kaikki toimisivat yksin. Vuonna 2013 vauhtiin lähtenyt yhteistyö koki kuitenkin kolauksen, kun Shell lähti Alaskasta, öljyn hinta romahti ja Venäjän pakotteet astuivat voimaan. Yritysten yhteistyö jatkuu näillä näkymin vuoden 2019 loppuun asti. Eniten suomalaisyritykset myyvät arktiselle alueelle palveluita, komponentteja ja aluksia. Toinen iso sektori on infran rakentaminen. Tässä painopiste on Pohjoismaissa, sillä Venäjän liiketoimintaan ovat vaikuttaneet pakotteet ja öljyn hinnan lasku. Suomen vahvuutena nähdään pohjoinen sijainti, hyvä maine ja kyky pragmaattisiin ratkaisuihin. Vahvuutena pidettiin myös kotimaan tapaa tehdä yhdessä asioita.

Suomen arktinen suurlähettiläs Aleksi Härkönen esitteli Arktisen neuvoston puheenjohtajuuskautta ja prioriteetteja. Puheenjohtajuus lähestyy puoliväliä, ja kärkiteemat – ilmastonmuutoksen hillintä, viestintäyhteyksien parantaminen, koulutuksen kehittäminen ja meteorologinen yhteistyö – ovat osoittautuneet toimiviksi tavoitteiksi. Kaikki maat, myös kaikki tarkkailijat ja neuvoston työryhmät, ovat lähteneet tekemään yhdessä työtä tavoitteiden edistämiseksi. Myös alkuperäiskansojen kanssa on tehty hyvää yhteistyötä. Härkönen taustoitti myös Kiinan toimia arktisilla alueilla, sillä Kiina julkisti tammikuussa ensimmäisen varsinaisen arktisen strategiansa. Kiina ilmoittaa siinä kunnioittavansa merioikeussopimusta, ja maa tunnustaa myös Arktisen neuvoston aseman alueen ensisijaisena yhteistyöfoorumina. Kiina on mukana neuvoston työssä tarkkailijana. Kiina on kuitenkin katsonut, ettei arktinen yhteistyö voi olla enää pelkästään arktisten maiden yhteistyötä.

Kesäkuussa järjestetyssä valtuuskunnan kokouksessa keskustelu keskittyi tulevaan parlamentaarikkokonferenssiin Inarissa. Eduskunnan valmisteleman konferenssin tavoite oli linjata arktisen alueen edustajien kesken heidän yhteisiä tavoitteitaan seuraaville kahdelle vuodelle.

Suurlähettiläs Aleksi Härkönen piti valtuuskunnan valmistelemaa julkilausumaa kunnianhimoisena ja eteenpäin katsovana. Parlamentaarikoiden mahdollinen tuki arktisen huippukokouksen järjestämiseksi nähtiin tärkeäksi. Härkönen ehdotti, että julkilausumaan voisi lisätä turismin ja sen kehittämisen, koska se on Suomelle tärkeä sektori ja koska myös Islannissa ja muissa alueen maissa tätä sektoria pyritään vahvistamaan. Toinen ehdotus koski meteorologiaa, sillä sen aseman on nähty vahvistuvan arktisessa yhteistyössä ja meteorologinen yhteistyö on tiivistynyt juuri Suomen puheenjohtajuuskaudella.

Neuvotteleva virkamies Henna Haapala piti julkilausuman vahvaa ympäristöpainotusta erittäin tärkeänä. Haapala puhui Arktisen neuvoston työryhmien tukemisen tarpeesta ja korosti mustaa hiiltä koskevan aloitteen merkitystä nykyisessä poliittisessa ympäristössä.

Suurlähettiläs Härkönen kertoi tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan kokouksesta (TP-UTVA), joka linjasi, että Suomi pyrkii järjestämään arktisen huippukokouksen Arktisen neuvoston Suomen puheenjohtajuuskauden (2017–2019) aikana. Tavoitteena on vahvistaa arktisten valtioiden yhteistä pyrkimystä rauhaan, vakauteen ja rakentavaan yhteistyöhön alueella.

Syyskuussa järjestetyssä vuoden kolmannessa valtuuskunnan kokouksessa käytiin läpi Arktisen parlamentaarikkokonferenssin lopullinen ohjelma ja päivitetty julkilausumaluonnos ja keskusteltiin Suomen

kannalta tärkeiden tavoitteiden edistämisestä. Tärkeinä tavoitteina nähtiin tukea arktista huippukousta, edistää meteorologista yhteistyötä sekä nostaa tietoliikenneyhteydet korkeammalle alueen maiden hallitusten agendalla.

3.2. Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssi Inarissa

Eduskunta isännöi Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin Inarissa 16.–19.9.2018. Kahden vuoden välein järjestettävän parlamentaarikkokonferenssin jäseninä ovat Pohjoismaiden sekä Yhdysvaltojen, Kanadan ja Venäjän kansalliset parlamentit sekä Euroopan parlamentti. Konferenssiin kutsuttiin tarkkailijoiksi alkuperäiskansojen edustajia, parlamentaarikoita Euroopan ja Aasian maista sekä kansainvälisiä järjestöjä. Kaikkiaan Inarin konferenssiin osallistui noin 80 vierasta, joista parlamentaarikoita oli hieman alle 50.

Konferenssin tavoitteena oli pohtia, miten arktisen alueen yhteistyötä edistettäisiin ja miten alueen haasteisiin voitaisiin yhdessä löytää ratkaisuja. Teemoina Inarin konferenssissa olivat arktisen alueen digitalisaatio ja tietoliikenneyhteyksien parantaminen, ilmastonmuutos ja sen vaikutusten hillitseminen, yritysten rooli ja asema alueen kehittämisessä sekä sosiaaliset kysymykset.

Pääteemaksi nostettiin arktisen alueen digitalisaatio. Syynä tähän oli se, että arktisen alueen yhdeksi merkittävimmistä haasteista nähtiin heikot tietoliikenneyhteydet. Tietoliikenneyhteyksien taso on heikko, eikä investointeja satelliitti- ja kaapeliyhteyksien rakentamiseksi ole tehty, ja tämä heikentää arktisen alueen kilpailuedellytyksiä ja asettaa alueella elävät eriarvoiseen asemaan verrattuna maiden tiheämmin asutettuihin eteläosiin. Tietoliikenneyhteyksien heikko taso nähdään myös turvallisuuskysymyksenä: satelliittiverkosto ei nykyisellään kata aluetta kokonaisuudessaan, ja tämä heikentää esimerkiksi sääpalvelujen saatavuutta ja viestiyhteyksiä. Parlamentaarikot nostivat näiden syiden vuoksi esille, että alueen tietoliikenne- ja satelliittiyhteyksiä kehitettäisiin. Selkeää yksittäistä ratkaisua tähän ei esitetty, mutta parlamentaarikot asettivat tavoitteekseen alueen viestintäministeriöiden tapaamisen, joka ehdotettiin kutsuttavaksi kokoon Arktisen neuvoston toimesta. Tavoitteeksi asetettiin myös asiaa käsittelevän työryhmän perustaminen. Myös Arktisen talousneuvoston toivottiin ottavan viestiliikenneyhteyksien kehittämisen osalta aktiivista roolia.

Toinen konferenssin pääaiheista koski ilmastonmuutosta. Ilmastonmuutos on toiminut arktista aluetta yhdistävänä tekijänä vuosien ajan – juuri ilmastonmuutos ja ympäristökysymykset toimivat pontimena Arktisen neuvoston perustamiselle. Inarissa aihe nousi esille kaikissa keskusteluissa, ja sitä pidettiin ihmiskunnan vakavimpana haasteena. Ilmastonmuutoksen seurauksista kärsitään jo nyt lisääntyneiden sään ääri-ilmiöiden, kuivuuden ja yleisen lämpenemisen myötä. Arktisella alueella ilmasto lämpenee kaksi kertaa nopeammin kuin maailmassa keskimäärin. Ilmastonmuutos tuo muassaan myös geopolitiittisia muutoksia, sillä alueen lämpeneminen on avaamassa uuden valtameren – Jäämeren – yhä laajemmin hyödynnettäväksi. Edustajat vaativat Inarissa tiukempia toimia päästöjen rajoittamiseksi ja edellyttivät toimia energiatehokkuuden lisäämiseksi. He korostivat sitä, että on tärkeää panna toimeen kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n polaarikoodi, ja samalla kiinnittivät huomiota YK:n tavoitteeseen vähentää merten muovirokien määrää. Ilmastokysymysten yhteydessä suomalaisedustajat jälleen kerran esittivät sitä, että yhteisenä tavoitteena olisi järjestää arktinen huippukokous, jonka yhteydessä ilmastokysymyksistä voitaisiin keskustella päämiestasolla. Tämä tavoite jaettiin kaikkien edustajien kesken.

Arktisen alueen parlamentaarikot katsoivat tärkeäksi keskustella yritysten vastuusta toimia alueella kestävällä tavalla, varsinkin kun yhä useammat tahot ovat kiinnostuneet alueen luonnonvaroista. Todettiin, että arktisen alueen luonnon erityispiirteiden ja herkkyiden takia yritysten tulisi panostaa kestävään ke-

hitykseen arktisella alueella entistä enemmän. Samalla pohdittiin yritysten sitomista alueen kehittämiseen siltä kannalta, miten yritykset voisivat hyödyntää alueella asuvien ihmisten erityisosaamista ja paikallistuntemusta. Tämän tavoitteen osalta esille nostettiin Arctic Investment Protocol, joka jo tarjoaa suuntaviivat yritysten kestäväälle ja luonnonarvot huomioon ottavalle toiminnalle. Edustajat toivoivat myös Arktisen talousneuvoston ottavan vahvan roolin tässä asiassa. Lisäksi nähtiin tärkeäksi edistää kattavaa arktista innovaatio-ohjelmaa.

Neljäntenä teemana Inarissa oli ihmisten hyvinvointi. Hyvinvointi laajasti käsitettynä on ollut esillä koko parlamentaarisen yhteistyön ajan. Inarissa tavoitteena oli pohtia alueen kaikkien asukkaiden hyvinvoinnin edistämistä – ja pahoinvoinnin ehkäisyä. Erityisesti Yhdysvaltojen ja Kanadan edustajat nostivat esiin alueen alkuperäiskansojen haasteita: Pohjois-Amerikan arktisilla alueilla erityisen suuria ongelmia alkuperäiskansoille ovat syrjäytyminen ja itsemurhat.

Konferenssin puheenjohtajana toiminut Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Katri Kulmuni korosti avauspuheenvuorossaan yhteisen vastuun ja yhteistyön merkitystä. Kulmunin mukaan meidän pitää huomioida se, että arktinen alue kohtaa ilmastonmuutoksen vaikutukset jo nyt ja sekä luonto että ihmiset ovat uhattuina. Hän kiteytti, ettemme selviä jäävuoren kokoisista ongelmista yksin. Tarvitaan maailmanlaajuisia päästövähennyksiä, ja lisäksi on ratkaistava, miten tasapainoilla arktisilla alueilla kulutuksen ja kestävä kehityksen välillä. Kulmuni katsoi, että alkuperäiskansat ovat vuosisatoja onnistuneet elämään pohjoisessa vahingoittamatta ympäristöään. Hänen mukaansa meidän olisi pystyttävä huomioimaan ympäristö kestävällä tavalla.

Kulmuni korosti myös viestiliikenneyhteyksien haasteita. Viestiliikenneyhteydet eivät juuri missään ole niin huonot kuin arktisella alueella. Ääriolosuhteissa ne ovat kuitenkin tärkeitä jo pelkästään turvallisuuden kannalta, puhumattakaan siitä, millaisia mahdollisuuksia ne tarjoavat telelääketieteelle, etätyölle ja opiskelulle. Arktisten meriväylien avautuessa laivat tarvitsevat turvallisen liikennöinnin varmistamiseksi parempia säätiedotuksia, joihin tarvitaan viestiliikenneyhteyksiä ja satelliitteja.

Ulkoministeri Timo Soini korosti omassa puheenvuorossaan Suomen panosta Arktisen neuvoston työn tukemisessa. Meteorologisessa yhteistyössä on saavutettu merkittävää edistystä sen jälkeen, kun teema nostettiin yhteistyöalaksi. Maailman ilmatieteen järjestö on nyt vahvasti mukana kehittämässä parempaa ennustetoimintaa, ja tämä työ hyödyttää kaikkia. Toisekseen ministeri Soini nosti esille avaruusteknologian, sillä sen myötä voitaisiin kehittää alueen tietoliikenneyhteyksiä ja samalla edistää meteorologista yhteistyötä.

Tärkeäksi teemaksi Suomen puheenjohtajuuskaudelle Soini nosti myös koulutuksen, sillä ainoastaan koulutukseen panostamalla voidaan varmistaa kaikkien ihmisten, myös alkuperäiskansojen, osallistuminen yhteisöjensä ja alueidensa kehittämiseen. Tarkoitus on yhdessä arktisten yliopistojen kanssa pyrkiä edistämään arktisten asukkaiden valmiuksia niin, että he voivat käyttää avautuvia mahdollisuuksia hyödykseen.

Ilmastonmuutoksen osalta Soini korosti, että sitä voidaan torjua vain konkreettisilla toimilla. Siksi Suomi on haastanut muita arktisia valtioita vähentämään mustan hiilen päästöjä, sillä ne nopeuttavat ilmastonmuutosta ja ovat samalla vakava terveysriski.

Suomen saamelaiskäräjien puheenjohtaja Tiina Sanila-Aikio painotti puheenvuorossaan alkuperäiskansojen huomioimista kaikessa heitä koskevassa päätöksenteossa. Sanila-Aikio nosti esiin saamen kielen aseman kulttuurisen identiteetin kannalta ja korosti samalla vahvasti ympäristöarvoja. Hänen mukaansa

liian usein saamelaisten uskotaan vastustavan taloudellista kehitystä. Todellisuudessa vastustus kohdistuu pikemminkin haitalliseen ja luontoa uhkaavaan toimintaan. Jäämeren ratahankkeen osalta tuotiin esille, että se uhkasi alueen perinteisiä elinkeinoja.

Julkilausumassa korostettiin alkuperäiskansojen osallistumisen tärkeyttä. Arktisella alueella elävien alkuperäiskansojen on oltava vahvasti edustettuna kaikilla niillä foorumeilla, joilla arktisia kysymyksiä käsitellään. YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden nähtiin olevan hyvin linjassa alueen parlamentaarikoiden näkemysten kanssa, ja näitä tavoitteita tulisi entisestään korostaa Arktisen neuvoston työssä.

Konferenssin juhlaillallisen yhteydessä puhunut eduskunnan puhemies Paula Risikko korosti arktisen alueen asukkaiden neuvokkuutta ja resilienssiä. Puhemies toivoi, että kaikkialla maailmalla oivallettaisiin, kuinka ainutlaatuisia taitoja ja erityisosaamista arktisen alueen asukkailla on. Jos jokin toimii arktisella alueella, se toimii kaikkialla, niin vaativia alueen olosuhteet ovat. Samalla Risikko korosti Suomen omaa arktista eristysosaamista: ”Suomessa lapset leikkivät ulkona 40 asteen pakkasessa, koska osaamme tehdä lastenvaatteita kylmiin olosuhteisiin. Autot ajavat jäisillä järvillä, koska olemme kehittäneet talviolosuhteisiin soveltuvaa tekniikkaa, ja telelääketiede tuo sairaanhoitopalvelut syrjäseudun asukkaankotiin.” Risikko myös muistutti, että arktisilla alueilla ilmasto lämpenee tuplavauhtia koko maapallon keskiarvoon verrattuna. Sään ääri-ilmiöt sekä ikiroudan ja jään sulaminen vaarantavat monia perinteisiä elinkeinoja, vaikka ilmaston lämpeneminen voi avata myös uusia taloudellisia mahdollisuuksia. Koska uhkakuvat ovat kuitenkin hyötyjä suuremmat, ilmastomuutosta pitää yrittää hidastaa ja sen vaikutuksia lieventää.

Inarin konferenssissa juhlistettiin samalla arktisten parlamentaarikoiden yhteistyön 25-vuotista historiaa. Tämän kunniaksi parlamentaarikkokonferenssissa järjestettiin 25-vuotisjuhlaseminaari, jossa jäsenet ja tarkkailijat esittivät näkemyksiään arktisen yhteistyön merkityksestä, sen saavutuksista ja tulevaisuuden tavoitteista. Samassa yhteydessä julkaistiin parlamentaarista arktista yhteistyötä käsittelevä juhla-kirja.

Edustajilta ja puhujilta saadun palautteen perusteella konferenssia ja sen lopputulosta voidaan pitää hyvin onnistuneena. Arktisen parlamentaarisen yhteistyön jatkamiselle ja sen vahvistamiselle nähdään olevan tilausta, ja yhteistyö parlamentaarikoiden välillä toimii korostetun hyvässä hengessä. Samalla jaettiin näkemys siitä, että vaikka arktinen alue on yhä enemmän ja enemmän esillä kansainvälisestikin, ei alueiden asukkaiden näkökulmia huomioida tarpeeksi. Konferenssin julkilausumassa ilmastomuutoksen ja digitalisaation ohella korostuu poikkileikkaavasti juuri tämä teema.

Viidenkymmenen parlamentaarikon osallistujamäärää pidettiin hyvänä, ja konferenssi sai kiitettävästi myös mediahuomiota. Huomionarvoista on, että Suomen valtuuskunta määrittä konferenssin ohjelman ja vaikutti konferenssin teemoihin pysyvän komitean konferenssia edeltävässä kokouksissa. Valtuuskunnan merkitystä korosti myös se, että valtaosa hyväksytyistä tavoitteista oli Suomen valtuuskunnan jäsenien ehdotuksia.

3.3. Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin pysyvän komitean kokoukset

Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin pysyvä komitea kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa: toukokuussa ja syyskuussa.

Toukokuun kokouksessa Ruotsin Kiirunassa Suomea edusti Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Katri Kulmuni. Kokoukseen osallistui lisäksi kansanedustajia Ruotsista, Norjasta, Tanskasta, Islannista, Venäjältä ja Kanadasta. Kiirunan kokouksessa pysyvä komitea valmisti Inarin parlamentaarikkokonferenssin

ohjelmaa ja kävi läpi julkilausumaluonnosta. Komitea tutustui myös Ruotsin arktiseen politiikkaan, vieraili kokouksen yhteydessä Ruotsin avaruuskeskuksessa Esrangessa ja tutustui LKAB:n kaivoksen toimintaan. Kulmuni totesi, että luonnonvarojen kestävä käyttö herkällä arktisella alueella on yksi niistä teemoista, jotka monesti nousevat esiin, kun arktisen alueen kansanedustajat kokoontuvat. Kiiruna oli hänen mielestään tässä mielessä kiehtova kokouspaikka, sillä koko kaupunki joudutaan siirtämään toisaalle maanalaisten kaivoskäytävien aiheuttaman sortumavaaran takia sekä rikkaiden malmiesiintymien hyödyntämiseksi.

Vuoden toinen pysyvän komitean kokous järjestettiin Inarin konferenssin jälkeen. Kokouksessa valittiin komitean puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Jatkokautta hakeneet puheenjohtaja Eirik Sivertsen Norjasta sekä varapuheenjohtaja Larry Bagnell Kanadasta valittiin jatkamaan tehtävissään. Myös pääsihteerin jatko vahvistettiin. Venäjän esityksestä seuraavassa pysyvän komitean kokouksessa tarkastellaan puheenjohtajiston sukupuolijakaumaa. Venäjä ehdotti, että edustaja Kulmuni nimitettäisiin toiseksi varapuheenjohtajaksi.

3.4. Pohjoismaiden parlamenttien arktisten delegaatioiden tapaaminen Färsaarilla

Pohjoismaiden arktiset delegaatiot ovat tavanneet kahden vuoden välein tarkoituksenaan vaihtaa kokemuksia valtuuskuntien kansallisista toimista ja keskustellakseen sellaisista yhteistyöaloista, joilla pohjoismaiden edustajat voisivat tiivistää yhteistyötään. Keskusteluissa ovat nousseet korostetusti esille Kiinan arktiset ambitiot, Arktisen neuvoston työ sekä EU:n asema ja rooli. Vuoden 2018 kokouksen järjestelyistä vastasi Tanskan parlamentti, joka kutsui vieraat Färsaarille tutustumaan alueen tilanteeseen. Eduskunnasta kokoukseen osallistuivat kansanedustajat Johanna Ojala-Niemelä (valtuuskunnan varapuheenjohtaja), Kari Kulmala ja Mari-Leena Talvitie.

Pohjoismaisten parlamenttien arktisten delegaatioiden yhteiskeskustelussa esille nousi valtuuskuntien roolien korostuminen. Sekä Tanskassa että Ruotsissa parlamentteihin on nyt nimetty pysyvät arktiset delegaatiot omine budjetiteineen. Aiemmin vain Suomella ja Norjalla on ollut pysyvät delegaatiot, jotka keskittyvät arktisiin kysymyksiin.

Norjan arktinen delegaatio tapaa maan hallituksen edustajat kaksi kertaa vuodessa. Delegaatio käy kokonaisuudessaan muutaman kerran vuodessa tutustumismatkoilla maan pohjoisilla alueilla. Norjassa erityishuomio on nyt merten happamoitumisessa, joka uhkaa kärjistää ilmastonmuutoksen ohella erityisesti kalastukseen liittyviä riskejä. Nykylaskelmien mukaan merten happamoituminen voi vähentää maan kalastuksesta saatavia tuloja jopa 200 miljoonalla eurolla. Norjassa panostetaan merten muoviroksaongelmaan merkittävästi, ja maan pääministeri ilmoitti sijoittavansa 40 miljoonaa euroa ongelman ratkaisuun. Tästä ohjelmasta olivat kiinnostuneet myös muut Pohjoismaat.

Tanskassa maan arktisuus perustuu Grönlannin ja Färsaarten itsehallintoalueiden pohjoiseen sijaintiin. Tanska rahoittaa kumpaakin itsehallintoaluetta mutta ei muutoin puutu alueitten asemaan. Ainoastaan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvät kysymykset hoidetaan Kööpenhaminasta käsin. Itsehallintoalueiden itsenäistymispyrkimysten ja strategisen sijainnin vuoksi alueiden asemasta on tullut päivänpolttava kysymys. Varsinkin Grönlannissa on viime vuosien aikana vahvistunut ajatus alueen itsenäistymisestä. Koska Tanska rahoittaa lähes 60 prosenttia Grönlannin julkisista menoista, on oikeutetusti kysytty, miten alueen itsenäistyttyä palvelut (terveydenhuolto, koulutus, sosiaaliturva, rajavalvonta, pelastustoimi, ulkosuhteet) rahoitettaisiin. Luonnonvaroiltaan rikkaan Grönlannin ratkaisuehdotuksena tähän on ollut luonnonvarojen hyödyntäminen, mutta se, miten asia käytännössä järjestettäisiin, on herättänyt ristiriitoja.

Viimeisin kohu liittyi Grönlannin lentokenttähankkeeseen. Grönlanti on rakennuttamassa kahta uutta kansainvälistä lentokenttää, jotta maailman suurimman saaren yhteydet muuhun maailmaan eivät olisi vain yhden lentokentän varassa. Kiinalaisen rakennusyhtiön ilmoittauduttua kisaan mukaan Tanskan hallitus taipui rahoittamaan hankkeet itse. Ilmoitus asiasta tehtiin pääministerin yllätysvierailulla Nuukissa. Tanskan rahoituspäätöstä pidettiin yllättävänä ja spekulatioissa epäiltiin sen taustalla olevan Yhdysvaltojen huoli mahdollisesta kiinalaisten läsnäolon lisääntymisestä Pohjois-Amerikan naapurissa.

Geopoliittisessa mielessä Kiinan lisääntynyt kiinnostus Arktista kohtaan on perusteltua, sillä Kiina on riippuvainen luonnonvaroista, joita arktisella alueella on huomattavat määrät, sekä kuljetusreiteistä, joita avautuva arktinen alue tarjoaa. Samalla Kiina on korostanut, että se ei aio haastaa Arktiksella olemassa olevia juridisia ja poliittisia rakenteita vaan haluaa kehittää yhteistyötä alueella. Toisaalta Kiina ei myöskään halua tulla nähdyksi vain pikkupelurina vaan vakavasti otettavana arktisena toimijana myös taloudellisesti, etenkin jos alueen taloudellinen merkitys kasvaa ilmastonmuutoksen seurauksena. Ennen kaikkea Kiinassa pelätään asetelmaa, jossa kahdeksan Arktisen neuvoston jäsenmaata jakaisivat koko alueen keskenään.

Pohjoismaiden parlamentaarikoiden näkemys oli, että arktisen alueen yhteistyön tulisi olla mahdollisimman inklusiivista. Ajatuksena parlamentaarikoiden kesken oli, että alueen yhteistyötä tulee kehittää dialogin avulla. Yhteinen näkemys koski myös Arktisen neuvoston ensisijaisuutta: Arktisen neuvoston tulee säilyä alueen ensisijaisena foorumina. Arktisen alueen ulkopuolisten toimijoiden olisi samalla hyvä saada mahdollisuus osallistua neuvoston työryhmien toimintaan saadakseen mahdollisuuden tukea alueen yhteistyötä.

EU:n osalta pohjoismaiden parlamentaarikoita kiinnosti unionin mahdollisuus tukea ilmastonmuutoksen vastaista työtä ja rahoittaa alueen infrastruktuurin kehittämistä.

Suomen valtuuskunnan puheenjohtajana toiminut Johanna Ojala-Niemelä kertoi Suomen puheenjohtajuuskauden kokemuksista Arktisessa neuvostossa. Suomen puheenjohtajuuskausi on loppusuoralla, ja saavutuksina voidaan jo nyt pitää tieteellistä yhteistyötä koskevaa sopimusta sekä meteorologian korostamista arktisessa yhteistyössä. Suomi valmistautuu myös mahdolliseen arktiseen huippukokoukseen, mutta sen toteutuminen riippuu ennemminkin kansainvälistä tilanteesta kuin yksin arktisista kysymyksistä.

3.5 Arktinen neuvottelukunta

Alkuvuonna 2017 asetettu arktinen neuvottelukunta kokoaa yhteen keskeisiä suomalaisia arktisia toimijoita. Neuvottelukunnan tehtävänä on tukea ja vahvistaa Suomen arktista politiikkaa ja edistää sen tavoitteiden toteutumista. Lisäksi sen tehtävänä on tehdä tunnetuksi arktisia kysymyksiä ja kirkastaa arktista identiteettiä. Neuvottelukunta keskustelee säännöllisesti kansainvälistä arktista politiikkaa koskevista kysymyksistä, kuten Arktisen neuvoston Suomen puheenjohtajuuskaudesta ja EU:n arktisesta politiikasta. Arktisen parlamentaarikkokonferenssin Suomen valtuuskunnalla ja valtuuskunnan sihteerillä on läsnäolo- ja puheoikeus neuvottelukunnan kokouksissa. Suomen parlamentaarikkovaltuuskunta osallistui arktisen neuvottelukunnan kokouksiin tammikuussa, maaliskuussa ja lokakuussa.

Tammikuussa 2018 neuvottelukunta osallistui Norjan Tromssassa järjestettyyn Arctic Frontiers -konferenssiin. Konferenssi kokosi yhteen suuren joukon arktisen alueen toimijoita. Konferenssin yhteydessä 22. tammikuuta järjestettiin arktisen neuvottelukunnan kokous.

Arctic Frontiers -konferenssissa tuli esille arktisen alueen liike-elämän toimijoiden tarve toimiville globaaleille yhteyksille sekä alueen taloudellinen potentiaali, esimerkiksi investoinnit ja infrastruktuurihankkeet. Arktisen alueen investointipotentiaalista on esitetty useita arvioita. Esimerkiksi Guggenheim Partners on arvioinut, että arktisen alueen infrastruktuurin investointipotentiaali on noin biljoona Yhdysvaltain dollaria seuraavien 15 vuoden aikana.

Arktisen alueen kotimarkkinat ovat pienet eivätkä ne itsessään riitä tuottamaan riittävästi lisäarvoa yrityksille, vaan usein tarvitaan kansainvälisiä arvoketjuja esimerkiksi rahoituksessa, teknologiassa ja palveluissa. Arktisen liiketoiminnan kansainvälistyminen voi myös vahvistaa kestävä kehitystä ja ympäristön huomioimista sekä alkuperäiskansojen mahdollisuuksia.

Vuonna 2014 perustetun Arktisen talousneuvoston (AEC, Arctic Economic Council) tavoitteena on arktisen vapaakauppa-alueen perustaminen, vaikka kansainvälinen trendi on viime aikoina kulkenut enemmän kohti protektionismia ja kahdenvälisiä sopimuksia. Arktinen vapaakauppa-alue hyödyttäisi koko arktista aluetta ja sen väestöä ja helpottaisi tiedon ja teknologian siirtoa. Aluksi painopisteen tulisi olla sääntelypohjan harmonisoinnissa. Tässä on varmistettava, että kun tehdään esimerkiksi uutta lainsäädäntöä, ei rakenneta uusia esteitä, vaan pikemminkin puretaan vanhoja.

AEC:n sihteeristön johtaja Anu Fredrikson korosti yhteistyön voimaa, jotta arktiselle alueelle saadaan houkutelua pääomia ja investointeja. Hyvänä esimerkkinä rajat ylittävästä yhteistyöstä mainittiin Visit Arctic Europe -hanke. Tarvitaan lisää itä-länsi-yhteyksien tärkeyden ymmärtämistä etelä-pohjoisen ajattelun sijaan. Fredrikson ehdotti rajat ylittävien yhteenliittymien perustamista, sillä esimerkiksi Aasian näkökulmasta Pohjois-Suomen, Pohjois-Ruotsin tai Pohjois-Norjan väliset erot eivät näytä suurilta. AEC tulee viemään eteenpäin Maailman talousfoorumin (World Economic Forum) valmistelemaa Arctic Investment Protocolia.

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner taustoitti käynnissä olevaa liikenteen ja viestinnän suurta murrosta, jossa on mukana kolme suurta muutostekijää: digitalisaatio, teknologinen kehitys ja päästöjen vähentäminen. Ministeri Berner totesi, että Suomen tulisi pyrkiä matkustaja-, tavar- ja datavirtojen globaaliksi solmukohdaksi. Tässä olennaista on, että on toimivat verkot sekä matkustaja- ja tavaraliikenteessä että tietoliikenteessä. Verkot tuovat kasvua ja edistävät investointien houkuttelemista Suomeen.

Maaliskuussa 2018 pidetyssä arktisen neuvottelukunnan kokouksessa käsiteltiin Suomen puheenjohtajuusohjelmaa Arktisessa neuvostossa ja käytiin läpi neuvottelukunnan hallitukselle antamaa lausuntoa Suomen keskeisistä arktisista hankkeista sekä investointi- ja toimenpidetarpeista. Lausunnossa korostuvat samat kärjet kuin arktisen strategian päivityksessä: digitaaliset ratkaisut, liikenneyhteydet ja infrastruktuuri, matkailu ja arktinen osaaminen sekä tutkimus ja koulutus. Keskiössä siinä ovat tulevaisuuden logistiset ratkaisut, kuten mahdolliset suunnitelmat Jäämeren radasta ja Koillisväylän tietoliikennekaapelista. Niiden ja kaikkien muiden arktisten hankkeiden suunnittelussa on otettava huomioon kestävä kehityksen tavoitteet, Pariisin ilmastopöytäkirja, ympäristövaikutusten ja ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi sekä paikallisten yhteisöjen ja alkuperäiskansojen oikeudet. Arktinen neuvottelukunta toivoi valtioneuvoston ottavan neuvottelukunnan lausunnon huomioon arktisen politiikan suunnittelussa ja toteutuksessa. Lisäksi Liikenneviraston johtaja Matti Levomäki kertoi mahdollista Jäämeren rataa koskevasta selvityksestä, jonka Liikennevirasto teki yhdessä Norjan liikenneviranomaisen kanssa liikenne- ja viestintäministeriön pyynnöstä.

Suomen ympäristökeskuksessa 31. lokakuuta järjestetyssä kolmannessa neuvottelukunnan kokouksessa keskityttiin ympäristö- ja talouskysymyksiin. Valtuuskunnan jäsenet painottivat EU:n merkitystä Suo-

melle. EU:n arktinen tiedonanto tarvitsee tehokasta toimeenpanoa. Olisi myös käytettävä siihen sisältyviä mahdollisuuksia, jotka koskevat luonnonvarojen käyttöä ja infrastruktuurihankkeita, kuten datayhteyksiä. Suomen kannalta keskeistä on logististen yhteyksien hyödyntäminen ja rakentaminen. Tämä koskee esimerkiksi TEN-T-verkkoa. Arktisen alueen merkitys EU:lle tulee kasvamaan, ja kyse on myös EU:n asemasta globaalisti suhteessa muihin toimijoihin. Alueen merkitys linkittyy osaksi talouskasvua, työllisyyttä sekä ilmasto- ja ympäristökysymyksiä. Suomalainen pragmaattinen lähestymistapa vaikkapa mustaa hiiltä koskevien hankkeiden edistämisessä on hyvä esimerkki mahdollisuuksista. Arktisen politiikan edistämisessä tulee aktiivisesti huomioida myös Suomen tuleva EU-puheenjohtajuuskausi vuoden 2019 jälkipuoliskolla.

Keskustelussa tuotiin esiin, että Suomen puheenjohtajuus Arktisessa neuvostossa on lisännyt laajempaa ymmärrystä arktisen alueen muutoksista. Kansallisesti tarvitaan nopeasti lisää konkreettisia toimia esimerkiksi logistiikan, kasvun ja työllisyyden näkökulmista. EU on yksi työväline, joka voi tukea Suomen omia päätöksiä. Digitalisaatio ja avaruusteknologian hyödyntäminen tuovat uusia mahdollisuuksia Suomelle ja koko arktiselle alueelle, ja EU tulee panostamaan näille sektoreille. Suomi on EU:n kärkimaita kasvihuonekaasujen vähentämisessä, ja innovatiivisia ratkaisuja tarvitaan vähähiiliseen talouteen siirtymisessä.

Kaarle Kupiainen Suomen ympäristökeskuksesta toi keskusteluun mustan hiilen ja metaanin päästöjen vähentämisen sekä näiden kytkeytymisen ilmastokysymyksiin. Mustan hiilen päästöjen vähentämisessä keskeisiä ovat terveyteen liittyvät näkökohdat.

Mustan hiilen päästöjen vähentämiseen on olemassa tarvittavia teknologioita ja menetelmiä, mutta niitä ei ole otettu riittävästi käyttöön – sekä strategisten valintojen että käytännön toimien kautta on mahdollista tehdä huomattavasti enemmän. On lisättävä tietoisuutta mustan hiilen ja metaanin päästöistä sekä käytävä systemaattisesti läpi, miten päästöjä voidaan vähentää. Samalla tulee myös ottaa huomioon kokonaisuus, kuten kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden suhde. Mustan hiilen päästöjen vähentäminen edellyttää sekä arktista että globaalia yhteistyötä. Arktisen neuvoston jäsenmaiden ja tarkkailijoiden saamista työhön mukaan pyritään Suomen johdolla vahvistamaan. Suomi myös edistää käytännön päästövähennyksiä muun muassa rahoittamalla kansainvälisiä aloitteita.

4. PARLAMENTTIENVÄLINEN LIITTO (IPU)

Parlamenttienvälinen liitto (IPU) työskentelee ympäri maailmaa parlamentarismia vahvistamiseksi. Järjestö tarjoaa puolueettoman keskustelualueen parhaiden käytäntöjen levittämiseksi ja antaa samalla laajan kuvan demokratia- ja ihmisoikeustilanteesta maailmassa. Vuoden 2018 lopussa järjestöön kuului 178 maan parlamentit ja 12 liitännäisjäsentä.

IPUn keskeiset teemat ovat vahvat ja edustukselliset parlamentit, sukupuolten välinen tasa-arvo, ihmisoikeudet, kestävä kehitys, rauha ja turvallisuus, nuorten osallistuminen sekä globaali hallinto. Kertomusvuoden aikana IPUn yleiskokouksissa näkyivät erityisesti vuoden lopussa hyväksytyt globaalit siirtolaisuus- ja pakolaishuoltokäytännöt sekä kestävä kehityksen tavoitteet ja ilmastonmuutos.

Vuodesta 2010 IPUn jäsenmäärä on kasvanut 155 jäsenmaasta 178:aan. Samaan aikaan, kun järjestö on lähestynyt tavoitettaan maailmanlaajuisesta jäsenyydestä, geopolittisten maaryhmien väliset voima-suhteet ovat hiljalleen muuttuneet. Sen vaikutuksesta kahtiajako vapaiden demokratioiden ja heikkomman demokratiastatuksen maiden välillä on nähtävissä yhä selkeämmin. Kehitys heijastelee maailmanlaajuisista demokratiakehitystä kuluneen vuosikymmenen aikana.

Suomen IPU-ryhmän johtokunta kokoontui vuonna 2018 kolme kertaa. Ryhmän vuosikokous järjestettiin 13.6.2018.

IPUn toiminnan rungon muodostavat kaksi vuosittaista yleiskokousta. Kokoukset ovat ainutlaatuinen foorumi, jossa suurin osa maailman parlamenteista on edustettuna. Yleiskokoukset tarjoavat mahdollisuuden vertailla parhaita parlamentaarisia käytäntöjä sekä yleiskeskustelussa että komiteoiden ja lukuisien työryhmien kokouksissa. Ne ovat myös erinomainen tilaisuus luoda ja ylläpitää kahdenvälisiä suhteita eri maiden parlamentteihin. Suomen IPU-valtuuskunta osallistui kertomusvuoden molempiin yleiskokouksiin Genevessä sekä hyödynsi aktiivisesti kaikkia tarjolla olleita keinoja parlamentaarisen yhteistyön vahvistamiseksi.

4.1. Kevään yleiskokous Genevessä

Parlamenttienvälisen liiton 138. yleiskokous järjestettiin Genevessä 24.–28. maaliskuuta. Yleiskokoukseen osallistui 744 parlamentaarikkoa 148 maasta. Osallistujien joukossa oli 59 puhemiestä ja 39 varapuhemiestä. Naisten osuus yleiskokouksen osallistujista oli 30,5 prosenttia. Eduskunnasta yleiskokoukseen osallistui Suomen IPU-ryhmän johtama valtuuskunta, johon kuuluivat puheenjohtaja Jutta Urpilainen lisäksi edustajat Pekka Puska, Harri Jaskari, Mika Niikko, Ozan Yanar ja Anders Adlercreutz.

4.1.1. Yleiskeskustelu parlamenttien panoksesta globaaleihin siirtolaisuus- ja pakolaishuoltokäytäntöihin

Kokouksen yleiskeskustelu käytiin maailmanlaajuisesta siirtolais- ja pakolaishuoltokäytännöistä. Maailmassa on tällä hetkellä noin 258 miljoonaa ihmistä, jotka elävät muualla kuin synnyinmaassaan. Noin neljännes tästä määrästä on pakolaisia ja loput siirtolaisia. YK:ssa valmistellaan parhaillaan niin sanottuja globaalia siirtolaisuuskompaktia ja globaalia pakolaishuoltokompaktia eli maailmanlaajuisia sopimuksia, joilla muun muassa luodaan siirtolaisia ja pakolaisia koskevat yhteiset periaatteet. Yleiskokouksen yleiskeskustelu oli suunniteltu käytäväksi niin, että voitaisiin tarjota parlamentaarinen panos tähän globaaliin prosessiin. Kokoukseen osallistui vieraspuhujina useita korkean tason asiantuntijoita, kuten Maailman terveysjärjestön (WHO) pääjohtaja Tedros Adhanom Ghebreyesus ja Kemiallisten aseiden kieltöjärjestön (OPCW) johtaja Ahmet Üzümcü.

Keskustelun alustajina toimivat kolmen keskeisen YK-organisaation johtajat: Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön (IOM) pääjohtaja William Lacy Swing sekä YK:n ihmisoikeuskomissaari Zeid Ra'ad al-Hussein ja pakolaiskomissaari Filippo Grandi.

Suomen valtuuskunnan puheenvuoron piti edustaja Ozan Yanar. Puheenvuorossaan edustaja Yanar käsittelee maahanmuuttoa ja sen kehittymistä sekä Suomen hyviä käytäntöjä maahanmuutossa ja integroitumisessa. Hän kertoi myös omakohtaisista kokemuksistaan sekä saamastaan luottamuksenosoituksesta tultuaan valituksi eduskuntaan nuorena maahanmuuttajataustaisena eduskuntavaaliehdokkaana.

4.1.2. Kiireellisen ajankohtaisaiheen valinta

Kevään yleiskokouksessa käytiin tiukka äänestys siitä, mikä valittaisiin kokouksen kiireelliseksi ajankohtaisaiheeksi. Äänestyksessä oli vastakkain kolme ehdotusta: Israelin aihe-ehdotus Iranin pahanthahtoisten toimien seurauksista Lähi-idässä; Ruotsin aihe-ehdotus naisiin kohdistuvasta väkivallasta työpaikoilla, erityisesti parlamenteissa sekä Palestiinan, Kuwaitin, Bahrainin ja Turkin aihe-ehdotus Yhdysvaltain Jerusalemin pääkaupunki-statusta koskevan julistuksen seurauksista kaupungissa asuville palestiinalaisille. Viimeksi mainittu aihe-ehdotus valittiin ainoastaan 13 äänen erolla äänestyksessä toiseksi tulleeseen Ruotsin ehdotukseen (843–830). Israelin ehdotuksen puolesta annettiin 118 ääntä. Yhteensä 30 valtuuskuntaa, kuten Suomi, Ruotsi ja Norja, jätti varauksia päätöslauselmaan tai johonkin sen osaan.

4.1.3. Komiteoiden paneelikeskustelut ja päätöslauselmat

IPUn yleiskokouksissa järjestön pysyvien komiteoiden keskeinen tehtävä on hyväksyä päätöslauselmia vastuualueiltaan ja välittää niitä eteenpäin suosituksina maiden hallituksille ja muille keskeisille toimijoille. Päätöslauselmien käsittelyä on porrastettu niin, että osa komiteoista hyväksyy päätöslauselman kevään yleiskokouksessa ja osa taas syksyn yleiskokouksessa.

IPUn pysyvistä komiteoista ensimmäinen ja toinen (rauhaa ja kansainvälistä turvallisuutta sekä kestävää kehitystä, rahoitusta ja kauppaa käsittelevät komiteat) valmistelivat istunnoissaan päätöslauselmat, jotka yleiskokous hyväksyi yksimielisesti. Ensimmäisen pysyvän komitean päätöslauselman otsikko on *Sustaining Peace as a Vehicle for Achieving Sustainable Development*. Päätöslauselman keskeinen ajatus on, että ilman rauhaa ja vakaata yhteiskuntaa ei pystytäkään ylläpitämään kestävää kehitystä. Syy-seuraussuhde toimii myös kääntäen, eli kestävä kehitys tavoitteita edistämällä ja toimeenpanemalla vahvistetaan rauhaa yhteiskunnassa. Ensimmäisen pysyvän komitean työhön osallistuivat Suomen edustajat Anders Adlercreutz ja Mika Niikko.

Toisen pysyvän komitean päätöslauselma *Engaging the private sector in implementing the SDGs, especially on renewable energy* keskittyy otsikkonsa mukaisesti jalkauttamaan mahdollisimman laajasti toimenpiteitä, jotka ovat kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisia. Päätöslauselmassa rohkaistaan parlamentaarikkoja erityisesti sellaisiin päätöksiin, jotka mahdollistavat yksityisen sektorin investoinnit uusiutuviin energianlähteisiin. Eduskunnasta toisen pysyvän komitean työhön osallistui edustaja Harri Jaskari.

Pysyvistä komiteoista kolmas ja neljäs (demokratiaa ja ihmisoikeuksia sekä YK-asioita käsittelevät komiteat) eivät valmistelleet päätöslauselmia yleiskokouksen hyväksyttäväksi. Kolmas pysyvä komitea kävi kuitenkin päätöslauselmaa valmistelevan keskustelun YK:ssa käsiteltävistä maailmanlaajuisista siirtolaisuus- ja pakolaishankkeista syksyn IPU-yleiskokousta varten. Neljäs pysyvä komitea kävi puolestaan keskustelua YK:n kestävä kehityksen tavoitteista tulevaa YK:n korkean tason poliittista foorumia varten. YK:n SDG Labin johtaja Nadia Isler piti aiheesta esityksen, jossa hän totesi, että parlamenttien rooli on huolehtia siitä, että hallitukset kantavat vastuunsa tavoitteiden saavuttamisessa. Kestävä kehityksen tavoitteissa uutta verrattuna vuosittain asetettuihin on se, että ohjelma ei ole enää ainoastaan kehitysmaiden ohjelma vaan globaali ohjelma. Lisäksi YK:n vuosittain asetettavat tavoitteet ovat pitkälti sektorikohtainen

ohjelma, kun taas YK:n kestävän kehityksen tavoitteissa eri osat liittyvät yhteen sektoreidenvälisesti. Kestävän kehityksen tavoitteiden ohjelmassa tarvitaankin hyvää yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

Keskeinen kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyvä haaste on rahoitus: tarvitaan kokonaan uutta rahoitusta, ja nykyisiä resursseja tulee kohdentaa paremmin. On huolehdittava tarkasti politiikkakoherenssista, ja on kyettävä hyödyntämään käytössä olevia seurantatietoja. Teknologia on hyvä apuväline, ja sen pitäisi olla mahdollisimman laajasti ja tasavertaisesti kaikkien hyödynnettävissä. Yksityisen sektorin toimijat toimivat nykyään hyvin erilaisista lähtökohdista kuin julkisella sektorilla toimitaan, ja kannustimet niiden toiminnalle ja tavoitteille ovat hyvin vaihtelevia. YK:n tehtävänä tavoitteiden saavuttamisessa on hyödyntää ainutlaatuista asemaansa: levittää hyviä käytäntöjä, nostaa esiin hyviä kysymyksiä ja edistää innovaatioita. Eduskunnasta YK-asiain komitean työhön osallistui edustaja Pekka Puska.

4.1.4. Valtuuskunnan muu ohjelma

Suomen valtuuskunnalla oli virallisen ohjelman lisäksi useita oheistapahtumia. Valtuuskunta esimerkiksi tapasi venezuelalaisia oppositiopolitiikkoja ja kuuli raportin maan erittäin vaikeasta taloudellisesta ja humanitaarisesta tilanteesta. Edustaja Niikko tapasi Kiinan valtuuskunnan jäseniä kahdenvälisessä tapauksessa. Valtuuskunnan jäsenet osallistuivat myös Liettuan valtuuskunnan järjestämään tilaisuuteen, jossa kunnioitettiin kaikkia hiljattain satavuotista itsenäisyyttään juhlineita Itämeren alueen maita.

4.2. Syksyn yleiskokous Genevessä

Parlamenttienvälisen liiton 139. yleiskokous järjestettiin Genevessä 13.–18. lokakuuta. Yleiskokoukseen osallistui 737 kansanedustajaa 145 maasta. Parlamenttien puhemiehiä oli mukana 51 ja varapuhemiehiä 50. Naisten osuus yleiskokouksen osallistujista oli 33 prosenttia. Eduskunnasta yleiskokoukseen osallistuivat edustajat Pekka Puska, Harri Jaskari, Päivi Räsänen ja Tarja Filatov.

4.2.1. IPU:n hallintoneuvosto

IPU:n hallintoneuvosto päätti yleiskokouksessa esimerkiksi kevään 2019 yleiskokouspaikasta sekä vuoden 2019 budjetista.

Aikaisemmasta päätöksestä poiketen seuraava IPU:n yleiskokous järjestetään Qatarissa Dohassa eikä Argentiinassa Buenos Airesissa. Argentiina perui päätöksensä isännöidä yleiskokous vedoten talousvaikeuksiinsa. Yleiskokouksen ajankohta on edelleen 6.–10.4.2019. Syksyn 2019 yleiskokous on määrä järjestää Serbiassa Belgradissa. Jotta yleiskokoukset voidaan järjestää mainituissa paikoissa, kokousjärjestäjiltä edellytetään, että kokouspaikka täyttää asetetut vaatimukset ja että isäntämaan parlamentti myöntää kaikille kokouksen osallistujille pääsyn maahan sekä kattaa kaikki ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat yleiskokouksen paikan vaihtamisesta.

IPU:n budjetti vuodelle 2019 on 16 187 300 Sveitsin frangia. Jäsenmaiden maksuosuus tästä on 10 515 200 frangia, ja Suomen osuus on 67 800 frangia. Jäsenmaiden maksuosuudet ovat säilyneet samalla tasolla viimeiset kolme vuotta vuosien 2012–2015 leikkausten jälkeen.

4.2.2. Yleiskeskustelu parlamenttien roolista rauhan ja kehityksen edistäjinä

Yleiskokouksen yleiskeskustelun teema oli parlamenttien rooli rauhan ja kehityksen edistäjinä innovaatioiden ja teknologisen muutoksen aikakaudella. Yleiskeskustelussa 126 edustajaa 107 parlamentista käytti puheenvuoron. Puheenvuoron käyttäneistä 38 oli parlamenttien puhemiehiä. Ensimmäistä kertaa oli oma puhujalistansa nuorille edustajille.

Yleiskeskustelun teemaan liittyen Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskuksen CERNin pääjohtaja Fabiola Gianotti esitteli tutkimuskeskusta, joka vuonna 1954 perustettiin motolla *Science for Peace*. CERN

tekee IPU:n kanssa yhteistyötä Science for Peace Schools -ohjelman myötä. Ajatuksena on luoda tieteen kautta verkostoja, jotka toimivat yhteistyö- ja keskustelualustoina parlamenttien välisessä keskustelussa.

Suomen valtuuskunnan puheenvuoron käytti Tarja Filatov. Hän puhui erityisesti koulutuksen vahvan aseman ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden puolesta. Hän puolusti puheenvuorossaan myös monenkeskisen päätöksenteon ja demokraattisten instituutioiden asemaa.

Yleiskokouksessa äänestettiin siitä periaatteellisesta kysymyksestä, voiko yleiskokous ehdottomalla äänen enemmistöllä muuttaa pysyvien komiteoiden asialistaa. Äänestystulos oli myönteinen: 874 puolesta, 671 vastaan, 120 tyhjää. Päätökseen vedoten yleiskokouksessa äänestettiin kolmannen pysyvän komitean asialistalla olleesta, IPUssa paljon huomiota herättäneestä seksuaalivähemmistökysymyksestä (LGBTI). Kolmannessa pysyvässä komiteassa Belgian IPU-ryhmä oli ehdottanut paneelikeskustelun aiheeksi seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän lopettamista. Äänestyksessä tuli 499 ääntä paneelikeskustelun järjestämisen puolesta, 636 ääntä vastaan ja 130 tyhjää ääntä. Yleiskokous päätti näin poistaa aiheen komitean listalta. Äänestystuloksen julistamista seurasi kahtia jakautunut tunnelma, mikä kuvaa erinomaisesti tämänhetkistä jakaumaa ja voimasuhteita IPU:n jäsenmaiden välillä. Aiheeseen kriittisesti suhtautuneet maat vastustivat sitä kiihkeästi vedoten uskontoon ja perinteisiin arvoihin. Kysymys näyttää myös korreloivan vahvasti demokraatiaindikaattorien kanssa: äänestyksessä ei-ääniä antaneilla mailla on pääsääntöisesti matala demokraatiastatus.

4.2.3. Kiireellisen ajankohtaisaiheen valinta

Yleiskokous valitsi syksyn yleiskokouksen kiireelliseksi aiheeksi ilmastonmuutoksen otsikolla *Climate change – Let us not cross the line*. Äänestyksessä oli vastassa kaksi muuta aihe-ehdotusta: YK:n palestiinalaispakolaisia tukevan UNRWA-järjestön rahoituskysymys sekä rauhan ja turvallisten olojen palauttaminen Sahelin alueelle. Äänestyksestä kahden ensiksi mainitun ehdotuksen välillä tuli tiukka: Seychellien, Fidzin, Tongan, Samoan ja Mikronesian ehdotusta Ilmastonmuutoksen torjumisesta kannatettiin 1 106 äänellä, kun taas Jordanian ja Kuwaitin ehdotus UNRWAn rahoituksen turvaamisesta keräsi 1 036 ääntä. Ehdotus Sahelin alueen rauhan turvaamisesta sai 715 ääntä.

4.2.4. Komiteoiden paneelikeskustelut ja päätöslauselmat

IPU:n demokratiaa ja ihmisoikeuksia käsittelevä kolmas pysyvä komitea hyväksyi yleiskokouksessa päätöslauselman globaaliin siirtolaisuuskompaktiin liittyvästä parlamenttien välisestä yhteistyöstä. Päätöslauselma toivottaa tervetulleeksi hallitusten välisen neuvotteluprosessin ja kehottaa valtioita ja parlamentteja hyödyntämään siirtolaisuuskompaktia siirtolaisuuden hallitsemiseksi ja yhteistyön parantamiseksi. Päätöslauselmassa peräänkuulutetaan kokonaisvaltaisia ja koko yhteiskunnan kattavia ratkaisuja.

Rauhaa ja kansainvälistä turvallisuutta käsittelevä ensimmäinen pysyvä komitea järjesti yleiskokouksen aikana asiantuntijakuulemisen palkkasoturien käytöstä aseellisissa konflikteissa. Komitean on määrä ryhtyä valmistelemaan kuulemisen perusteella päätöslauselmaa, joka kieltäisi aseellisissa konflikteissa palkkasoturien käytön, koska palkkasoturien on todettu horjuttavan rauhaa ja loukkaavan ihmisoikeuksia konfliktimaissa. Komitea järjesti myös paneelikeskustelut seksuaalisesta väkivallasta YK:n rauhanturvaoperaatioissa sekä aseistariisunnasta. Suomen valtuuskunnasta komitean työskentelyssä oli mukana edustaja Päivi Räsänen.

Kestävää kehitystä, rahoitusta ja kauppaa käsittelevä toinen pysyvä komitea keskittyi vuonna 2018 erityisesti kaupan ja investointien asemaan kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Komitea hyväksyi kevään yleiskokouksessa päätöslauselman, joka kiinnittää huomiota yksityiseen sektoriin pyrittäessä kestävä kehityksen tavoitteisiin erityisesti uusiutuvan energian käytössä. Syksyn yleiskokouksessa

komitea kävi keskustelua siitä, kuinka päätöslauselmaa voitaisiin toteuttaa, ja vertaili siihen liittyviä hyviä käytäntöjä. Komitea myös pohjusti toisessa keskustelussa päätöslauselmaa, joka on määrä hyväksyä kevään 2019 yleiskokouksessa Dohassa. Päätöslauselmaluonnoksen aihe on reilun ja vapaan kaupan sekä investointien rooli kestävän kehityksen tavoitteissa. Luonnoksen aihe liittyy erityisesti taloudelliseen tasa-arvoon, kestävään infrastruktuuriin, teollistumiseen ja innovaatioihin. Suomesta toisen pysyvän komitean työskentelyyn osallistui edustaja Harri Jaskari.

YK-asioita käsittelevä neljäs pysyvä komitea järjesti syksyn yleiskokouksessa kaksi paneelikeskustelua. Ensimmäinen keskittyi muutaman vuoden takaiseen ajatukseen YK:n alaisesta hallitustenvälisestä yhteisöverosta. Toinen keskustelu käytiin parlamenttien ja WHO:n yhteistyöstä. YK-asiain komitea ei hyväksy päätöslauselmia. Komitea käy kuitenkin keskustelua YK-agendan aiheista, pyrkii laajentamaan kansanedustajien tietämystä YK-prosesseista ja yrittää tuoda parlamentaarikoiden äänen paremmin YK-päätäjien kuuluville.

IPUn kansanedustajiin kohdistuvia ihmisoikeusloukkauksia tutkiva komitea kiinnitti vuonna 2018 huomiota ennätysmäärään kansanedustajiin kohdistuneita ihmisoikeusloukkauksia: esiin tuli yhteensä 564 tapausta 43 maassa. Määrä on kaksinkertainen viiden vuoden takaiseen verrattuna. Suurin osa loukkauksista on tapahtunut Etelä-Amerikassa tai Aasiassa. Muuttuneissa tilastoissa näkyy erityisesti Venezuelan tilanne. IPU onkin jo pitkään pyrkinyt järjestämään kenttämatkan Venezuelaan selvittääkseen tilannetta maassa. Myös Aasiassa on koettu suuri määrä kansanedustajiin kohdistettuja ihmisoikeusloukkauksia esimerkiksi Kambodžassa ja Malesiassa. Euroopan tapaukset selittyvät Turkin ihmisoikeustilanteella.

4.2.5. Muut paneelikeskustelut ja kokoukset

Yleiskokouksessa järjestettiin pysyvien komiteoiden paneelikeskustelujen lisäksi joukko muita paneelikeskusteluita. Taustana IPU ja Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen alueellinen tutkimus naisiin kohdistuvasta seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta järjestettiin tutkimusprojektin tuloksia esittelevä paneelikeskustelu otsikolla *Kuinka parlamentit suhtautuvat seksismiin ja häirinnän vastaiseen taisteluun*. Keskustelun aluksi parlamentaarikot lukivat nimettömiä, tutkimuksessa vastaanotettuja lausuntoja naisparlamentaarikoilta ja parlamenttien työntekijöiltä pahoinpitely- ja häirintätapauksista. Lausuntojen jälkeen kuultiin asiantuntijoiden puheenvuoroja ja käytiin keskustelua.

Yleiskokouksessa järjestettiin myös ajan henkeen osuva paneelikeskustelu aiheesta *Kuinka parlamentaarikot erottelevat faktan fiktiosta valedemokratian aikakaudella*. Kokouksessa järjestettiin niin ikään keskustelu lasten oikeuksien varmistamisesta ja väkivallalta turvatus kasvuympäristön tarjoamisesta.

IPUn hallintoneuvosto (*Governing Council*) antoi lausunnon Korean niemimaan myönteisistä tapahtumista kertomusvuonna. Yleiskokouksessa Etelä-Korean ja Pohjois-Korean valtuuskunnat vakuuttivat sitoutuneisuuttaan yhteistyöhön ja suhteiden normalisoimiseen molemmin puolin rajaa.

4.3. Parlamentaarinen YK-kuuleminen

YK:n päämajassa New Yorkissa järjestettiin parlamentaarinen kuuleminen 22.–23. helmikuuta. Kuuleminen keskittyi käsittelemään globaalia siirtolaisuuskompaktia ja parlamenttien näkökulmaa siirtolaisuus- ja maahanmuuttokysymyksiin. Kuuleminen on IPU ja YK:n yhteinen vuosittainen tapahtuma, joka pyrkii vahvistamaan YK:n ja kansallisten parlamenttien välistä linkkiä sekä laajojen YK-tason teemojen ymmärrystä ja toimeenpanoa kansallisella tasolla. Tässä työssä kansanedustajilla on tärkeä rooli.

YK:n yleiskokouksen puheenjohtaja Miroslav Lajčák avasi kokouksen ja painotti puheenvuorossaan sitoutuneisuutemme tärkeyttä yhteisten päämäärien saavuttamiseksi aikana, jolloin multilateralismi on uhatuna. Hän rohkaisi IPUa ja parlamentaarikkoja hyödyntämään tilaisuuksia tiiviimpään yhteistyöhön niin siirtolaisuuskysymyksen ratkaisemisessa kuin muissakin multilateralismia vahvistavissa yhteyksissä.

IPUn presidentti Gabriela Cuevas Barron korosti siirtolaisuuden inhimillistä puolta. Hän kiinnitti huomiota siihen ongelmaan, että kun laillinen maahanmuutto on mahdotonta, moni vaarantaa henkensä etsiessään vaihtoehtoisia reittejä. Hän sanoi myös, että maahanmuuttajat ovat aina vahvuus vastaanotavalle valtiolle.

Kuulemiseen osallistuivat Suomesta eduskunnan IPU-ryhmän varapuheenjohtaja, edustaja Maria Lohela sekä edustajat Anders Adlercreutz ja Ozan Yanar. Valtuuskunnan jäsenet osallistuivat aktiivisesti keskusteluun, ja valtuuskunnan johtaja Maria Lohela osallistui kaksipäiväisen kuulemisen päätteeksi aihetta käsitteeseen paneelikeskusteluun.

Edustaja Yanar käytti kuulemisessa puheenvuoron siirtolaisuuteen liittyvän narratiivin muuttamisesta. Hän kertoi, että joskus kuulee mainittavan, että joku on neljännen sukupolven maahanmuuttaja, ja kysyi keitä he ovat. Yanar antoi esimerkiksi onnistuneesta integroitumisesta omat lähtökohtansa: hän muutti Suomeen 14-vuotiaana, ja hänet valittiin kansanedustajaksi nuorella iällä.

Edustaja Adlercreutz totesi, että lainsäädäntökysymykset maahanmuutossa on helpompi ratkaista kuin asenteet. Tärkeintä integraatiossa on hänen mukaansa se, kuinka ihmiset vastaanotetaan uuteen maahan. Tulevaisuudessa ilmastonmuutos aiheuttaa suurta muuttoliikettä, koska monista paikoista tulee maanviljelyksen kannalta asuinkelvottomia.

Kaiken kaikkiaan kuulemisessa kuultiin laajalti puheenvuoroja, jotka käsittelivät maahanmuuttoon ja pakolaisuuteen liittyvää inhimillistä puolta, demografista kehitystä ja konfliktia arvojen välillä.

Parlamentaarinen YK-kuuleminen on kasvattanut IPUssa suosiotaan, ja siitä onkin tullut IPU:n yleiskokousten jälkeen järjestön näkyvin vuosittainen tapahtuma. Vuoden 2019 kuulemisen teema on multilateralismi.

4.4. Alueellinen yhteistyö

Suomen IPU-ryhmä tekee alueellista yhteistyötä mm. Pohjoismaiden kanssa, suomalais-ugrilaisessa kehityksessä (Suomi, Unkari, Viro) sekä laajemmassa Euroopan maista ja länsimaista koostuvassa geopoliittisessa 12+maaryhmässä.

4.4.1. Pohjoismainen yhteistyö: Ruotsin puheenjohtajuus

Vuonna 2018 Ruotsi toimi puheenjohtajanaan IPU:n pohjoismaisessa yhteistyössä. Puheenjohtajamaan vastuulla on järjestää esikokous ennen vuoden molempia yleiskokouksia. Kokousten tarkoituksena on käydä läpi IPU:n yleiskokouksen agenda, valmistaa Pohjoismaiden edustajia yleiskokouksen asioihin ja koordinoida Pohjoismaiden kantoja esillä olevissa kysymyksissä. Puheenjohtajamaalla on myös mahdollisuus suunnata fokus erityisteemoihin muun muassa kokouspaikan valinnalla. Lisäksi puheenjohtajamaa järjestää yleiskokousten aikana Pohjoismaisen työlounaan.

Ruotsi järjesti kevään kokouksen Uppsalassa ja syksyn kokouksen Kiirunassa. Kertomusvuoden molemmissa pohjoismaisissa kokouksissa Suomen valtuuskuntaa edusti IPU-ryhmän puheenjohtaja Jutta Urpilainen. Uppsalan kokouksessa kuultiin kevään yleiskokouksen teeman johdosta Uppsalan yliopiston apulaisprofessorin Magnus Öbergin esitys maahanmuuton ja pakolaisuuden kehityksestä.

Kiirunan syyskuun kokoukseen osallistui Pohjoismaiden edustajien lisäksi kaksi IPU-sihteeristön virkamiestä, jotka esittelivät IPU:n budjettia suhteessa järjestön strategiaan. Vuosina 2011–2016 IPU:n jäsenmaksuihin tehtiin huomattavia leikkauksia, joiden koko oli yhteensä noin 17 prosenttia lähtötasosta. Leikkausten tie on kuitenkin nyt käyty loppuun ja vuoden 2018 budjettiin on tehty 2 prosentin korotus. Vuosien 2019 ja 2020 budjetteihin ei ole tulossa jäsenmaksujen korotuksia.

Vuodeksi 2019 IPU:n pohjoismaisen yhteistyön puheenjohtajuus siirtyy Norjalle.

4.4.2. Suomalais-ugrilainen yhteistyö

Pohjoismaisen yhteistyön lisäksi Suomi on mukana suomalais-ugrilaisessa yhteistyössä, johon kuuluvat Suomi, Unkari ja Viro. Maat ovat tavanneet IPU-kokousten yhteydessä vuodesta 1993 lähtien. Kertomusvuonna puheenjohtajana toimi Unkari, jonka valtuuskunta isännöi lounastapaamisen Genevessä syksyn yleiskokouksen yhteydessä. Vuodeksi 2019 puheenjohtajuus siirtyy Suomelle.

4.4.3. 12+-ryhmän kokoukset

IPU:n jäsenmaat jakautuvat kuuteen geopolittiseen maaryhmään, joista lähes kaikki Euroopan maat sekä muutamat Euroopan ulkopuoliset länsimaat kuuluvat niin sanottuun 12+-ryhmään. Ryhmä käsittelee kokouksessaan käytännössä koko yleiskokouksen asialistan ennen yleiskokouksen alkua ja sen aikana. Kokouksissa saadaan maaryhmään edustajien raportti IPU:n johtokunnasta, pysyvistä komiteoista sekä muista IPU:n komiteoista ja työryhmistä, joissa 12+-maaryhmä on edustettuna. Kokouksessa valitaan edustajat maaryhmälle kuuluviin paikkoihin sekä kuullaan mahdollisista ehdokkuuksista sellaisiin paikkoihin, joita ei ole jaettu maaryhmille. Kertomusvuonna ryhmän puheenjohtajamaana toimi Portugali ja puheenjohtajana Duarte Pacheco. Pacheco valittiin puheenjohtajaksi myös kahden vuoden jatkokaudelle vuosiksi 2019–2020.

Syyskokouksessa 12+-maaryhmän kokouksissa käytettiin paljon aikaa keskusteluun terrorismin ja väkivaltaisen ääriajattelun vastaisesta ryhmästä IPU:ssa. Useat jäsenmaat arvostelivat vahvasti ryhmän perustamista, sillä se tehtiin ilman yleiskokouksen päätöstä. Toinen suuri kysymys liittyi ryhmän jäsenmäähin, joista osalla väitetään olevan yhteyksiä valtiollisesti rahoitettuun terrorismiin. Terrorismin ja väkivaltaisen ääriajattelun vastainen ryhmä piti Geneven yleiskokouksen yhteydessä 14.10. kokouksen, jossa se kävi läpi toimintaansa ja käsittelee osakseen saamaansa kritiikkiä. Yleiskokous hyväksyi 18.10. ryhmän toimintasäännöt (*terms of reference*).

Edustajat Peter Östman ja Mika Niikko osallistuivat 20.–22.11. Jerusalemissa Knessetissä järjestettyyn 12+-maaryhmän ja Itä-Aasian maiden yhteiseen seminaariin. Seminaariin aiheena olivat kestävän kehityksen tavoitteet. Edustaja Östman piti ruokajätteen vähentämistä käsitelleen työryhmän raporttipuheenvuoron, jossa hän totesi noin kolmasosan tuotetusta ruoasta päättyvän jätteeksi. Kehittyneissä maissa suurin osa ruokajätteestä syntyy kulutusvaiheessa, kun taas kehitysmaissa suurin osa syntyy jo tuotantovaiheessa. Seminaarin keskusteluissa nousi esiin ehdotuksia, joiden avulla voidaan tavoitella ruokajätteen minimoimista. Ensimmäisenä askeleena hallitusten ja päättäjien olisi ryhdyttävä keräämään tilastotietoa ruokajätteen määrästä ja asetettava vähennystavoitteita. Myös kauppiaa olisi kannustettava lahjoittamaan pilaantumassa olevaa ruokaa, ja viljelijöitä olisi kannustettava säästeliäisyyteen esimerkiksi tukien avulla. Ruokajätteen vähentämiseksi haetaan ratkaisuja myös teknologian ja innovaatioiden avulla.

4.5. Suomen IPU-ryhmän muu toiminta

Kansainvälistä demokrationpäivää on vietetty vuodesta 2008 alkaen syyskuun 15. päivänä. Vuonna 2018 IPU valitsi demokrationpäivän teemaksi demokration ja erityisesti parlamenttien toimintaan keskeisesti

kuuluvan parlamentaarisen valvonnan. Eduskunta järjesti teemasta 13.9. yhdessä puolueiden demokratia-yhteistyötä edistävän Demo ry:n kanssa seminaarin, jonka avasi varapuhemies Tuula Haatainen ja jonka päätöspuheenvuoron piti ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen. Tilaisuudessa Demo ry:n puheenjohtaja Päivi Räsänen totesi, että on kaikkien puolueiden tehtävä varmistaa, että jokaisella kansanedustajalla on riittävä tietämys toteuttaa valvontarooliaan, koska parlamentaarinen valvonta tukee vahvasti demokratiaa.

Kertomusvuonna 29.6. vietettiin ensimmäistä kertaa kansainvälistä parlamentarismin päivää. Päivämääräksi valikoitui YK:n yleiskokouksen päätöslauselman 72/278 päätöksellä IPUn perustamispäivämäärä vuodelta 1889.

5. NATON PARLAMENTAARINEN YLEISKOKOUS

Eduskunnan valtuuskunta osallistui Nato-maiden parlamentaarisen yleiskokouksen vuoden molempiin kokouksiin. Lisäksi valtuuskunta isännöi kesäkuussa 2018 Naton transatlanttisten puolustus- ja turvallisuussuhteiden alavaliokunnan (*Sub-Committee on Transatlantic Defence and Security Committee*) vierailua Helsingissä. Valtuuskunnan puheenjohtaja, edustaja Ilkka Kanerva ja edustaja Eero Heinäluoma osallistuivat vuosittaiseen transatlanttiseen foorumiin Washingtonissa joulukuussa 2018. He vierailivat foorumin yhteydessä myös New Yorkissa, jossa keskustelunaiheena oli rauhanvälitys.

5.1. Kevätkokous Varsovassa

Varsovassa järjestetyssä Nato-parlamentaarikoiden kevätkokouksessa 25.–28.5. käsiteltäviä teemoja olivat muun muassa hybridisodankäynti, Venäjän tulevaisuus, kauppapolitiikka, kotoperäinen radikalisoituminen sekä Pohjois-Korean muodostama uhka maailmanrauhalle. Parlamentaarikkokokouksen lisäksi Suomen valtuuskunta osallistui 25.5. Puolan ulkopoliittisessa instituutissa järjestettyyn keskustelutilaisuuteen, jossa käsiteltiin Suomen ja Ruotsin kansainvälistä puolustusyhteistyötä. Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Ilkka Kanerva ja Ruotsin valtuuskunnan puheenjohtaja Björn von Sydow alustivat aiheesta. Alustuksia seurasi vilkas keskustelu. Tilaisuuteen osallistui yli 30 puolalaista tutkijaa ja virkamiestä.

Naton pääsihteeri Jens Stoltenberg korosti Nato-parlamentaarikoille, että parlamentaarikkojen tuki on välttämätöntä Naton toiminnalle. Syy tähän on selvä: parlamentit päättävät maiden puolustusbudjeteista. Pääsihteeri kertasi kahden edellisen eli Walesin ja Varsovan huippukokouksen päätöksiä. Varsovassa 2016 päätettiin eteenpäin otetusta puolustuksesta (*enhanced forward presence, EFP*) Baltiassa ja Puolassa. Venäjän uhkaan vastattiin luomalla monikansallisia taisteluosastoja, mikä Stoltenbergin mukaan vakautti tilannetta merkittävästi. Vastaava päätös tehtiin myös Romanian ja Bulgarian osalta (*tailored forward presence, TFP*).

Stoltenbergin puheen pääpaino oli Brysselin heinäkuussa 2018 järjestetyn huippukokouksen asialistassa. Sen asiakohtina on viisi laajaa kokonaisuutta. Ensimmäinen asiakohta on pelote ja puolustus (*deterrence and defence*). EFP- ja ETP- joukot julistettiin operatiivisesti täysin käytettäväksi (*full operational capability, FOC*) elokuun lopussa 2017. Nyt Natolle on tärkeää selvittää, miten paikalle saadaan tarvittaessa liittolaisvahvistuksia jo sijoitettujen joukkojen lisäksi. Liittolaisvahvistusten paikalle tuomiseen linkittyy vahvasti sotilaallisen liikkuvuuden hanke sekä uusien johtoportaiden perustaminen. Yhdysvaltoihin Norfolkiin perustetaan johtoporras, joka koordinoi Atlantin yli lähetettävää apua. Saksaan taas perustetaan uusi esikunta koordinoimaan Euroopan sisällä lähetettävää apua.

Ensimmäisessä asiakohdassa pohditaan myös Venäjä-dialogia. Vuonna 2018 ei järjestetty yhtäkään Nato–Venäjä-neuvoston kokousta. Stoltenberg kuitenkin vakuutti, että Natossa on halukkuutta keskusteluun, kunhan tietyt reunaehdot täyttyvät. Venäjä on joka tapauksessa Nato-maiden rajanaapuri, jonka kanssa on syytä ylläpitää dialogia.

Toisena asiakohtana Brysselissä oli vakauden turvaaminen. Teema pitää sisällään tuen Nato-alueen ulkopuolisille maille ja kumppaneille. Terrorismin vastainen toiminta on edelleen tärkeää, mikä näkyy erityisesti Afganistanissa ja Irakissa. Naton erityinen huomio on paikallisjoukkojen koulutuksessa ja sen varmistamisessa, etteivät Al-Qaida tai ISIS enää palaa voimatekijöiksi. Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä tärkeitä kumppaneita ovat Jordania ja Tunisia.

Kolmas asiakohta oli EU:n ja Naton yhteistyö. Jo aiemmin tunnistettuja yhteistyöalueita on yli 70, ja nyt yhteistyötä pitää kehittää käytännönläheisesti. Keskusteluosiossa Stoltebergiltä kysyttiin EU:n puolustuslottuvuuden kehittämistä, erityisesti pysyvistä rakenteellisesta yhteistyöstä (PRY). Stoltenberg toisti tunnetut teesit: Vahvempi Eurooppa tarkoittaa vahvempaa Natoa. EU:n puolustuskykyä pitää kehittää Nato-yhteensopivuutta korostavalla tavalla. EU:ssa luotujen voimavarojen on oltava myös Naton käytössä. EU:sta ei ole kuitenkaan tulossa sotilasliittoa, ja sen toiminta on parhaimmillaankin Naton roolia täydentävää. PRY vahvistaa eurooppalaista pilaria Natossa.

Neljäs asiakohta oli modernisaatio. Naton kylmän sodan aikaisessa komentorakenteessa oli 20 000 henkeä, ja esikuntia oli 35. Nyt henkilöstö on supistunut 7000 henkeen ja esikuntia on 7. Tähän kokonaisuuteen ollaan nyt kehittämässä kahta uutta esikuntaa, jotka vastaavat logistiikasta ja huollosta.

Viides asiakohta oli taakanjako. Kaikkien Nato-maiden on oltava mukana voimavarojen kehittämisessä Walesin sitoumusten mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että kunkin jäsenmaan on käytettävä 2 prosenttia bruttokansantuotteestaan puolustukseen. Tällä hetkellä vain kahdeksan 29 Nato-maasta saavuttaa tämän 2 prosentin tavoitteen. Kaiken kaikkiaan noin puolella Nato-maista on uskottava suunnitelma siitä, miten tähän tavoitteeseen päästään vuoteen 2024 mennessä. Stoltenberg patisteli niitä maita ryhtymään toimeen, joilla tavoite jää nykytoimin saavuttamatta. Pääsihteeri toi esiin myös Yhdysvaltain merkittävät sitoumukset itäisten Nato-maiden puolustamiseen, mikä näkyy konkreettisesti muun muassa European Deterrence Initiative (EDI) -rahoituksen nousussa.

Yhdysvaltain Nato-valtuuskunnan puheenjohtaja, kongressiedustaja Mike Turner pyysi pääsihteeriä kertomaan, mitä Walesissa lopulta sovittiin, sillä asiasta oli Varsovan kokouksessakin erilaisia näkemyksiä. Stoltenberg korosti, että sitoumuksessa 2 prosentin puolustusmäärärahoihin valtion bruttokansantuotteesta on kyse poliittisesta tavoitteesta, johon sitouduttiin valtiojohdon tasolla.

Stoltenberg totesi, että Yhdysvaltain kritiikki eurooppalaisten riittämättömästä panostuksesta puolustukseen on perusteltua. Brexitin jälkeen 80 prosenttia Nato-maiden puolustukseen käyttämästä kokonaisrahoituksesta tulee EU-maiden ulkopuolelta, suurelta osin Yhdysvalloista. Asiantila ei voi jatkua Stoltenbergin mukaan tällaisena. Hän totesi, että puolustusbudjettien kehityksessä onkin nähtävissä rohkaisevia elementtejä. Mikään Nato-maa ei enää leikkaa puolustusbudjettiaan, ja kaikki puolustusbudjetit ovat kasvukäyrällä. Vuonna 2018 puolustuksen rahoitus kasvaa Euroopan Nato-maissa ja Kanadassa 5 prosenttia verrattuna vuoteen 2017.

5.2. Nato-parlamentarikot Helsingissä

Naton transatlanttisten puolustus- ja turvallisuussuhteiden alavaliokunta (*Sub-Committee on Transatlantic Defence and Security Committee*) vieraili Helsingissä 13.–15.6. lordi Campbellin johdolla. Delegaatioon kuului noin kaksikymmentä Nato-maiden parlamentaarikkoa, joille tutkijat ja korkeat virkamiehet esittelivät Suomen puolustusjärjestelmän perusteita sekä kansainvälistä puolustuspoliittista yhteistyötä. Nato-delegaatio tapasi matkan aikana myös tasavallan presidentti Sauli Niinistön.

Suomen asema sotilaallisesti liittoutumattomana mutta tiivistä ja monipuolista kansainvälistä puolustusyhteistyötä tekevänä maana kiinnosti Nato-maiden parlamentaarikkoja. Todettiin, että Suomi on maa, joka hoitaa sotilaallista maanpuolustustaan uskottavalla ja toimivalla tavalla. Delegaatio vieraili matkan aikana myös Santahaminassa, jossa tutustuttiin varusmieskoulutukseen ja Suomen asevelvollisuusjärjestelmään.

5.3. Syyskokous Halifaxissa

Nato-parlamentaarikkojen syyskokouksessa Halifaxissa 16.–19.11. yhdeksi kokouksen pääaiheeksi nousi reagointi Venäjän toimintaan (esim. kyberuhat, keskimatkan ohjukset ja Itä-Ukrainan tapahtumat).

Naton strategia katsoo edelleen kahtaalle: itään ja etelään. Etelä-Euroopan maat ovat huolestuneempia etelästä nousevista terrorismiuhista kuin Venäjästä. Itä-Euroopan maiden ja erityisesti Baltian maiden huolena taas on Venäjän toiminta Itä-Ukrainassa ja laajemminkin. Kokouksen isäntämaa Kanada on vuodesta 2014 lähtien ollut aktiivinen Ukrainan sotilaallisessa tukemisessa niin koulutuksen kuin materiaaliavun toimittamisen kautta. Ukrainan presidentti Petro Porošenko toivoi Halifaxissa maalleen nykyistä vahvempaa tukea länsimailta.

Kokouksessa arvioitiin, että Naton suurin sotaharjoitus kylmän sodan jälkeen, Norjassa järjestetty Trident Juncture, sujui hyvin. Yli 50 000 sotilaan liikuttaminen oli jättioperaatio, ja sen katsottiin osoittaneen, että isot joukkojen siirrot monikansallisessa organisaatiossa onnistuvat. Yhdysvaltain kongressiedustajat ja Baltian maiden delegaatiot peräsivät käytännön toimia puolustusmenojen 2 prosentin kansantuoteosuuden lisäämiseksi. Vaikka puolustusmenojen nousu Kanadassa ja Euroopassa jatkuu, ei ole lähivuosina näköpiirissä, että kaikki keskeisetkään maat täyttäsivät 2 prosentin tavoitetta. Sekä Kanada että Saksa tekivät selväksi, että ne lisäävät sotilasmenoja. Saksassa sotilasmenot kasvavat seuraavana vuonna 12 prosenttia. Lisäysten jälkeenkin näiden kahden ison maan puolustusmenot ovat alle 1,5 prosenttia niiden kansantuotteesta. Vuoden 2014 jälkeen Nato-maat ovat lisänneet sotilasmenoja 87 miljardia euroa.

Syyskokouksessa keskusteltiin myös EU:n puolustusulottuvuudesta. EU:ssa käynnissä oleva keskustelu puolustusyhteistyön tiivistämisestä ja autonomisemmasta toimintakyvystä puhutti Nato-parlamentaarikkoja. Osa kokouksen osallistujista pelkäsi, että EU:n aloitteellisuus heikentää Natoa ja sen merkitystä. Naton amerikkalainen apulaispääsihteeri Rose Gottemoeller julisti kuitenkin hyvin vahvasti, että eurooppalaisen puolustusyhteistyön kehittyminen ja eurooppalaisten lisääntyvät taloudelliset panostukset ovat hyödyllisiä myös Natolle.

Naton apulaispääsihteeri Gottemoeller määrittä kokouksessa Naton kannalta kolme ehtoa eurooppalaisen puolustusyhteistyön kehittämiseksi: 1) eurooppalaisten joukkojen täytyy olla myös Naton käytettävissä, 2) joukoilla voi olla vain yhdet pätevyysvaatimukset, ja 3) EU-yhteistyön pitää olla avointa Naton EU:hun kuulumattomille maille.

Kokouksessa herätti paljon huolta se, että keskimatkan maasijoitteiset ydinohjukset kieltävä INF-sopimus on murentunut. Monet edustajat toivoivat, että asiasta yritettäisiin edelleen neuvotella Venäjän kanssa. INF-sopimus hävitti keskimatkan niin sanotut euro-ohjukset Euroopasta 1987–1991. Sopimus koski 500–5 500 kilometriä kantavia maasijoitteisia keskimatkan ja keskipitkän matkan ohjuksia.

Nato-kokouksessa puhutti myös energiapolitiikka, erityisesti Euroopan energiaturvallisuus. Kokouksen linjauksissa toivottiin energiatoimitusten monipuolistamista, mutta katsottiin, että energiaratkaisut ovat edelleenkin ensi sijassa kansallisia asioita. Päätöslauselmiin ei otettu mainintoja Nordstream II -putkesta.

Arktinen yhteistyö ja mahdollisuus uusiin meriväyliin tulivat keskusteluissa vahvasti esille. Alueen taloudellisen merkityksen lisääntyminen tuo myös riskin sotilaallisista jännitteistä. Natossa seurataan tarkasti Venäjän sotilaallisia toimia alueella, vaikkakin äänenpainot ovat edelleen maltillisia. Natossa erityinen huomio kohdistuu sukellusveneidensä toimintaan alueella. Arktisen neuvoston toimintaa kommentoitiin kokouksessa myönteisesti. Arktinen neuvosto nähtiin tärkeänä foorumina talous-, ympäristö- ja pelastusyhteistyölle,

5.4. Transatlanttinen foorumi Washingtonissa

Suomen Nato-valtuuskuntaa johtavat edustajat Kanerva ja Heinäluoma osallistuivat vuosittaiseen Washington D.C.:ssä järjestettävään kokoukseen 10.–13.12. Naton ulkopuolisista maista kokoukseen oli kutsuttu mukaan vain Itävalta, Ruotsi ja Suomi. Valtuuskunta vieraili paluumatkalla myös New Yorkissa, jossa teemana oli erityisesti rauhanvälitys.

Washingtonin kokoukseen osallistui Naton kumppanimaista vain Suomi. Hallinnon edustajat ja ajatushautomoiden tutkijat pitivät kokouksessa monipuolisia alustuksia, joissa analysoitiin transatlanttisen suhteiden nykytilaa. Yhdysvaltain presidentin Donald Trumpin hallinnon todettiin vaikuttaneen toimenteillään merkittävästi Yhdysvaltain kansainväliseen asemaan. Vetäytyminen kansainvälisistä sitoumuksista ja sopimuksista, kuten Pariisin ilmastositoumuksesta ja INF:stä, on heikentänyt Yhdysvaltain luotettavuutta ja uskottavuutta sopimuskumppanina.

Tutkijat arvioivat, että kävi Yhdysvaltain vuoden 2020 presidentinvaaleissa miten tahansa, paluuta Obaman aikaiseen kansainväliseen yhteistyöhön ei ole. Tutkijat korostivat myös, että presidentti Trumpin kannatus on erittäin vankkaa joissakin piireissä. Kokonaisuutena arvioituna amerikkalaisista 42–44 prosenttia kannattaa Trumpia. Näille piireille on samantekevää, pohjautuvatko presidentin puheet varmoihin tietoihin ja onko Venäjän kanssa tehty yhteistyö ennen vaaleja ollut laillista. Nykyisten kannatuslukujen valossa on myös täysin mahdollista, että Trump tulee valituksi uudelleen.

Yhdysvaltain Nato-sitoumusten luotettavuudesta on käyty keskustelua koko Trumpin presidenttikauden ajan. Trump ei aluksi myöntänyt Naton merkitystä, mutta myöhemmin hän on puhunut Natosta arvostavammin. Yhdysvaltain kongressista vakuutettiin Washingtonin kokouksessa, että molemmissa puolueissa on vankka tuki Yhdysvaltain Nato-sitoumuksille. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että kongressi on tukenut voimakkaasti niitä toimia, joissa itäisiin Nato-maihin on sijoitettu Yhdysvaltain joukkoja ja kalustoa.

6. VÄLIMEREN UNIONIN PARLAMENTAARINEN YLEISKOKOUS

Välimeren unionin (*Parliamentary Assembly - Union for the Mediterranean, PA-UfM*) keskeisimpänä tavoitteena on EU-maiden ja Välimeren eteläpuolisten maiden vuoropuhelun ja yhteistyön lisääminen unionin 43 jäsenmaan kesken. Unionin parlamentaarinen yleiskokous antaa parlamentaarisia virikkeitä alueen yhteistyön kehittämiseksi, kannanottoja Välimeri-kumppanuudesta ja kumppanuussopimusten toimeenpanosta sekä poliittisia suosituksia ja julkilausumia Euro-Välimeri-ministerikokousten harkintaan.

Kertomusvuoden alkupuolella pidetyssä Suomen valtuuskunnan kokouksessa saatiin suurlähettiläs Roberto Tanzi-Albilta katsaus Välimeren unionin ajankohtaisiin asioihin. Unionin uutena pääsihteerinä aloitti vuonna 2018 egyptiläinen Nasser Kamel. Organisaation keskeisinä prioriteetteina jatkuvat poliittisen dialogin edistäminen jäsenmaiden kesken sekä käytännönläheisen yhteistyön jatkaminen esimerkiksi konkreettisissa ympäristöalan projekteissa.

Kertomusvuoden tärkein tapahtuma oli parlamentaarisen yleiskokouksen vuosikokous, joka järjestettiin puheenjohtajamaassa Egyptissä Kairossa huhtikuussa. Kokouksen pääaiheena oli terrorismin vastainen taistelu Välimeren ympäristössä. Suomesta kokoukseen osallistuivat Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Mika Raatikainen ja varapuheenjohtaja Pertti Salolainen.

Vuosikokouksen yhteydessä järjestettiin yleiskokouksen alaisten pysyvien komiteoiden kokoukset. Suomessa on jäsenyydet poliittisten, turvallisuus- ja ihmisoikeusasioiden komiteassa (pj. Raatikainen) sekä energia-asioiden komiteassa (vpj. Salolainen).

Poliittisen komitean kokouksessa käsiteltiin parlamenttien roolia terrorismin vastaisessa taistelussa. Edustaja Raatikainen korosti puheenvuorossaan, että jatkossa on tärkeää huomioida korruption merkitys yhtenä terrorismiin vaikuttavana tekijänä: kun verorahat menevät muualle kuin on tarkoitettu, sosiaalinen eriarvoisuus kasvaa, ja tämä voi puolestaan johtaa radikalisoitumiseen ja lopulta terrorismiin. Raatikainen korosti, että myös terrorismia koskevissa julkilausumissa on syytä huomioida korruptiontorjunnan merkitys.

Ympäristökomiteassa ei päästy käsittelemään Välimeren alueen ympäristökysymysten sisältöä, sillä komitean puheenjohtaja oli vaihtunut kesken kauden eikä uusi, algerialainen puheenjohtaja ollut pyynnöstään huolimatta saanut käsiinsä mitään komitean aiempaa työtä käsittelevää materiaalia. Edustaja Salolainen esitti, että seuraavaa kokousta varten nimitettäisiin raportoija, jonka tehtävänä olisi tuottaa päätöslauselma ja hakea ratkaisuja Välimeren alueen mittaviin ympäristöongelmiin.

Yleiskokouksen täysistunnossa keskusteltiin terrorismin vastaisesta taistelusta Välimeren ympäristössä. Pääpuheenvuoron käyttänyt Egyptin parlamentin puhemies Ali Abdel Aal korosti yhteistyön tärkeyttä terrorismin vastaisessa taistelussa Pohjois-Afrikassa, erityisesti Pohjois-Siinailla sekä Libyan rajojen tuntumassa. EU-maiden ja Euroopan parlamentin edustajien käyttämissä puheenvuoroissa korostui se, että on tärkeää kunnioittaa ihmisoikeuksia terrorismin vastaisessa taistelussa sekä ulottaa yhteiskuntien sosioekonominen kehitys mahdollisimman laajasti ja tasaisesti eri kansanryhmittymien välille, jotta terrorismin leviäminen voitaisiin ehkäistä. Välimeren eteläpuoliset maat puolestaan painottivat, että terrorismin vastainen taistelu vaatii tarvittaessa koviakin keinoja, jotta alueen maiden turvallisuus voidaan varmistaa.

Kertomusvuonna saatiin päätökseen vuosia käynnissä ollut keskustelu parlamentaarisen yleiskokouksen pysyvän sihteeristön perustamisesta. Puheenjohtajisto päätti, että sihteeristö perustetaan Roomaan. Päätöksen taustalla ovat pyrkimykset organisaation työn tehostamiseksi ja jatkuvuuden lisäämiseksi.

Parlamentaarisen yleiskokouksen yhteydessä Egypti järjesti myös Välimeren unionin parlamenttien puhemieskonferenssin. Viralliset ilmoittautumiset puhemieskonferenssiin jäivät edellisvuosien tapaan vähäisiksi, mutta Egypti kirjasi puhemieskonferenssin osallistujiksi automaattisesti kaikki parlamentaarisen yleiskokouksen delegaatioiden johtajat. Suomi ei ollut ilmoittautunut puhemieskonferenssiin.

Kairon yleiskokouksessa Välimeren unionin parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtajuus siirtyi Euroopan parlamentille.

7. AASIAN JA EUROOPAN PARLAMENTAARINEN KUMPPANUUSKO- KOUS

Aasian ja Euroopan parlamentaarisen kumppanuuskokouksen (*Asia – Europe Parliamentary Partnership Meeting, ASEP*) tavoitteena on edistää Euroopan ja Aasian maiden parlamenttien yhteistyötä sekä tarjota parlamentaarisille mahdollisuuksia vaikuttaa ASEM-prosessiin. Kokous järjestetään joka toinen vuosi. Kertomusvuonna järjestettiin kymmenes Aasian ja Euroopan välinen parlamentaarinen kumppanuuskokous (ASEP10) 27.–28.9. Belgiassa Brysselissä. Lähes 50:tä eri maata edustavat parlamentaarikot kokoontuivat keskustelemaan maanosien yhteistyömahdollisuuksista sekä siitä, miten ilmastonmuutos vaikuttaa talouteen, turvallisuuteen ja pakolaisuuteen. ASEP-kokous pohjusti Belgiassa 18.–19.10. järjestettyä Aasian ja Euroopan maiden ASEM-huippukokousta.

Eduskunnan ASEP-delegaation puheenjohtaja, varapuhemies Mauri Pekkarinen puhui kokouksen pääistunnossa Euroopan maiden puhujana ilmastonmuutoksen aiheuttamista haasteista ja keinoista sen vaikutusten hillitsemiseksi. Pekkarisen lisäksi kokoukseen osallistui eduskunnasta edustaja Matti Torvinen.

Varapuhemies Pekkarinen toivoi Euroopan maiden puolesta pitämässään puheenvuorossa, että Euroopan ja Aasian maat syventäisivät ja tiivistäisivät yhteistyötään ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Pekkarinen peräänkuulutti selkeitä ratkaisuja ja toivoi maiden jakavan tiiviimmin kokemuksiaan kansallisten ratkaisujen löytämisestä. Pekkarinen totesi, että Suomella on osaamista biopolttoaineiden ja bioenergian tuotannossa, joustavassa energiantuotannossa, älykkäissä sähköverkoissa ja ydinturvallisuudessa sekä jopa aurinkoenergiassa, vaikka olemmekin arktinen maa. Lisäksi hän huomautti, että Eurooppa ja Aasia voisivat vahvistaa näillä sektoreilla yhteistyötään edelleen.

Pekkarinen muistutti myös, että Euroopan unioni on onnistunut yhdistämään päästöjen vähentämisen ja talouskasvun. Rion vuoden 1992 ilmastokokouksessa päästövähennystavoitteita asetettiin vain kehittyneille teollisuusmaille, mutta sen jälkeen monet asiat ovat muuttuneet voimakkaasti, ja tuolloin kehityksimaiksi luokitellut valtiot kuuluvat nyt maailman vauraimpiin maihin. Pekkarinen totesi myös, että kasvihuonekaasujen päästöt ovat kääntyneet erilaiselle kehitysuralle. Esimerkiksi Kiina tuottaa maailman kasvihuonekaasujen päästöistä nyt noin 27 prosenttia, Intia 7 prosenttia ja EU noin 10 prosenttia.

Pekkarisen mukaan Pariisin ilmastositopimus on aidosti globaali sopimus, jonka tavoitteena on rajoittaa maapallon lämpötilan nousu kahteen asteeseen. Yhdysvaltain presidentti Donald Trump on ilmoittanut maansa vetäytyvän sopimuksesta, mutta virallisesti vetäytyminen on mahdollista vasta myöhemmin ja Yhdysvallat on edelleen neuvottelupöydässä. Euroopalla ja Aasialla on valtavasti mahdollisuuksia kehittää vähähiilisiä energiantuotantotapoja ja torjua ilmastonmuutosta niin monenkeskisellä kuin kahdenvälisellä yhteistyöllä.

Euroopan ja Aasian maiden parlamentaarikot painottivat ASEP-konferenssissa jälleen maanosien välisen vuoropuhelun tärkeyttä. Yhdessä alue vastaa noin 60:tä prosenttia koko maailman väestöstä ja taloudellisesti yhtä suurta osaa maailman bruttokansantuotteesta. Yhdessä toimimalla Eurooppa ja Aasia pystyvät vaikuttamaan merkittävästi maailman kehityksen suuntaan. Useat edustajat korostivat sitä, että globaalit haasteet edellyttävät mantereiden rajat ylittävää yhteistyötä ja entistä tiiviimpää vuoropuhelua. Lisäksi nostettiin esille se, millä aloilla tähän tavoitteeseen voidaan tosiasiallisesti päästä eli mitkä realiteetit rajoittavat maanosien ja maiden välistä yhteistyötä.

Brysselin konferenssin julkilausumassa parlamentaarikot toivat esille, että on tärkeää ehkäistä ilmastonmuutoksen vaikutuksia, kamppailla terrorismia vastaan sekä edistää tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia. Erityi-

sen vahvat viestit parlamentaarikot lähettivät ilmastokysymyksessä. Tässä yhteisymmärrys olikin luultavasti kaikin vahvinta, vaikka ehdotetut keinot hillitä ilmaston lämpenemistä erosivat toisistaan. Julkilausumaa voidaan pitää parlamentaarikkojen yhteistyön selkänojana, sillä se on kaikkien hyväksymä ja se antaa raamit ja fokuksen yhteistyön syventämiselle.

Jo nyt erityisesti Aasiassa sadat miljoonat köyhät ihmiset, erityisesti naiset ja lapset, ovat erittäin alttiita luonnononnettomuuksille, joita ilmastonmuutos kärjistää entisestään. Tulvat, kuivuus ja myrskyt vaarantavat tiiviisti asutettuja rannikkoseutuja. Brysselissä parlamentaarikot painottivat ilmastonmuutoksen hillintää, ilmastokatastrofien riskien vähentämistä sekä katastrofien seurausten hallintaa ja niiden yhteyttä yhteisöjen kehitykseen ja köyhyyden vähenemiseen.

Ilmastonmuutoksen vaikutuksista huomiota saivat myös taloudelliset vaikutukset. Aasiassa maaperän kuivuminen tiheään asutuilla alueilla ja tulvat rannikkoseuduilla vaikuttavat suoraan alueen ruokaturvallisuuteen. Maaperän köyhtyminen puolestaan pakottaa ihmiset etsimään toimeentuloa muualta. Talouden eri osa-alueista maanviljely on ilmaston vaihteluille herkin. Lämpötilan kohoaminen ja sateisuuden muutokset ovat jo paikoin vaikeuttaneet maanviljelyä monissa maissa.

Parlamentaarikot korostivat myös, että ilmastonmuutos on monin tavoin yhteydessä maailman muuttoliikkeisiin ja pakolaisuuteen. Kun sääolosuhteet muuttuvat, joistakin alueista tulee vaikeasti asuttavia. Ilmastonmuutos vaikuttaa suoraan erityisesti ruokaturvaan, kun maanviljely vaikeutuu eikä tuotettu ruoka riitä kaikille. Kilpailu elinkelpoisista alueista voi myös kiihdyttää ihmisten välisiä konflikteja. Vuonna 2016 maailmassa oli yhteensä 65,6 miljoonaa ihmistä, jotka olivat joutuneet jättämään kotiseutunsa pakon edessä. YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n mukaan yli 25 miljoonaa ihmistä joutuu vuosittain pakenemaan kotoaan luonnonolojen ja -katastrofien vuoksi. Vaikka sodat, aseelliset konfliktit ja turvatomuus ovat yhä suurempia syitä pakolaisuudelle, ilmastonmuutoksen merkitys muuttoliikkeiden taustalla kasvaa.

Keskusteluissa nousi laajemminkin esiin haasteita, jotka ovat yhteisiä Euroopan ja Aasian maille ja jotka edellyttävät paljon nykyistä tiiviimpää yhteistyötä, jotta niihin voitaisiin tehokkaasti vastata. Kansainvälisen rikollisuuden torjunta, terrorismi, radikalisaatio, rasismi, yhteisen ympäristöperinnön suojeleminen, muuttoliikkeet, reilun kaupan mekanismit ja yhteisten tieteellisten ja teknologisten ohjelmien edistäminen ovat kaikki ilmiöitä, joita voidaan käsitellä tehokkaasti vain rajat ja maanosat ylittävällä yhteistyöllä. Näihinkin haasteisiin etsittiin ratkaisuja ASEP-kokouksessa.

Konferenssin ohella valtuuskunnan jäsenet osallistuivat eduskunnassa Aasian maiden parlamentaarikoiden tapaamisiin. Varapuhemies Pekkarinen otti vastaan delegaatiot muun muassa Etelä-Koreasta ja Vietnamista ja painotti tapaamisissa ASEP-yhteistyön mahdollisuuksia monenvälisten suhteiden kehittämisessä Aasian ja Euroopan välillä.

LIITE VALTUUSKUNTIEN JÄSENYYDET 2018

1. Itämerimaiden parlamentaarisen konferenssin Suomen valtuuskunta

Puheenjohtaja	Kari KULMALA (sin)
Varapuheenjohtaja	Saara-Sofia SIRÉN (kok)
Varsinaiset jäsenet	Hanna KOSONEN (kesk) Riitta MYLLER (sd) Ari TORNIAINEN (kesk)
Varajäsenet	Petri HONKONEN (kesk) Anne-Mari VIROLAINEN / Veera RUOHO (kok) Maria TOLPPANEN (sd) Sami SAVIO (ps) Eerikki VILJANEN (kesk)
Sihteeri	kansainvälisten asiain sihteeri Mika Laaksonen www.bspc.net

2. Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin Suomen valtuuskunta

Puheenjohtaja	Katri KULMUNI (kesk), Suomen edustaja
I varapuheenjohtaja	Johanna OJALA-NIEMELÄ (sd)
Varsinaiset jäsenet	Tiina ELOVAARA (sin) Mari-Leena TALVITIE (kok) Kari KULMALA (sin) Mirja VEHKAPERÄ / Markus LOHI (kesk) (ei varajäseniä)
Sihteeri	kansainvälisten asiain neuvos Samu Paukkunen www.arcticparl.org

3. Parlamenttien välisen liiton (IPU) Suomen ryhmän johtokunta

Puheenjohtaja	Jutta URPILAINEN (sd)
Varapuheenjohtaja	Maria LOHELA (sin) / Simon ELO (sin)
Varsinaiset jäsenet	Anders ADLERCREUTZ (r) Anne-Mari VIROLAINEN (kok) / Harri JASKARI (kok) Pekka PUSKA (kesk) Kari UOTILA (vas) Yanar OZAN (vihr) Päivi RÄSÄNEN (kd)
Varajäsenet	Tarja FILATOV (sd)

	Satu HASSI (vihr)
	Timo HEINONEN (kok)
	Silvia MODIG (vas)
	Ulla PARVIAINEN (kesk)
	Jari RONKAINEN (ps) / Jani MÄKELÄ (ps)
	Mikaela NYLANDER (r)
	Peter ÖSTMAN (kd)
Sihteeri	kansainvälisten asiain sihteeri Teemu Vuosio www.ipu.org

4. NATO:n parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen tarkkailijajäsenet

Puheenjohtaja	Ilkka KANERVA (kok)
Varapuheenjohtaja	Eero HEINÄLUOMA (sd)
Varsinaiset jäsenet	Tom PACKALÉN (ps) Mikko SAVOLA (kesk) (ei varajäseniä)
Sihteeri	valiokuntaneuvos Heikki Savola www.nato-pa.int

5. Välimeren unionin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta

Puheenjohtaja	Mika RAATIKAINEN (ps)
Varsinaiset jäsenet	Sirkka-Liisa ANTILA (kesk) Pertti SALOLAINEN (kok)
Varajäsenet	Susanna HUOVINEN (sd) / Tiina ELOVAARA (sin) Matti VANHANEN (kesk)
Sihteeri	valiokuntaneuvos Tiina Larvala / valiokuntaneuvos Jonna Laurmaa www.paufm.org

6. Aasian ja Euroopan parlamentaarisen kokouksen (ASEP) Suomen valtuuskunta

Puheenjohtaja	Mauri PEKKARINEN (kesk)
Varsinaiset jäsenet	Matti TORVINEN (sin) Sofia VIKMAN (kok)
	(ei varajäseniä)
Sihteeri	kv.as.neuvos Samu Paukkunen

